

ÖREBRO

Ks 73/2015

Sociala
investeringar

Slutrapport sociala investeringar

NP-samverkan

Beslut i Kommunstyrelsen, den 5 juni 2018, § 142

Datum: 2018-05-03

Dokumentansvarig på politisk nivå: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig på tjänstemannanivå: Kommundirektör

Ansvariga för utvärderingen: Utvärderingsteamet för sociala investeringar

SAMMANFATTNING

Den sociala investeringen *NP-samverkan* (även benämnd NP resurs och samverkan) startade våren 2015 och beviljades 6,2 miljoner kronor för genomförande under tre år. Satsningen har syftat till att skapa en väg in för målgruppen ungdomar och unga vuxna, från 15 år upp till och med 24 år, som upplever att vardagen och övriga livssituationen inte fungerar på grund av neuropsykiatriska svårigheter och funktionsnedsättningar. 180 unika ungdomar och 131 unika närstående har nåtts av satsningen. Ett gemensamt arbetssätt med att kartlägga visuellt och med olika material i samtalen med ungdomar och anhöriga har varit positivt för att skapa delaktighet och samspel med individen, men även att teamet tänkt helhet, individens hela dag och livssituation i övrigt.

Satsningen beskrivs som positiv och lyckad och har nått den målgrupp som är i behov av stöd. Trots förändrade förutsättningar med byte av personal i teamet, framförallt funktionen gentemot gymnasieskolorna Tullängen och Virginska, vilket krävt omstarter i arbetet, har satsningen varit stabil och genererat positiva resultat. De individer som tagit del av stödinsatser från teamet har visat mest progression avseende ”Problem i vardagen”. Metoden har visat tydligast positiva resultat för målgruppen 18-20 år och därefter 15-17 år och 21-24 år. Av de 180 ungdomar som teamet arbetat direkt med har 45-75 procent visat sig fått en förbättrad vardag och kan därmed hantera sin vardag på ett bättre sätt. Satsningen visar på vikten av fasta ingångar till samverkansaktörerna för att underlätta samverkan kring en individ och visar på brister i möjlighet att lotsa vidare till annan verksamhet. Satsningen har inneburit en kompetenshöjning för samverkansaktörerna och ett stöd och komplement till gymnasieskolorna Tullängen och Virginska.

Det är, på kort sikt, svårt att tydligt påvisa att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaderna. Kostnaderna kommer snarare öka under en period på grund av att individernas behov synliggjorts genom satsningen. På längre sikt tyder dock mycket på att kommunen kommer kunna räkna hem kostnaderna för verksamheten tack vare ett tidigt proaktivt arbete. En uppföljande utvärdering, våren 2020, bör kunna ge ett bättre underlag för analys av satsningens effekter. Sammantaget finns behov av att justera återföringen till totalt 70 procent av den ursprungliga återföringsplanen. Utifrån utvärderingens resultat, lämnas nedanstående förslag till implementering:

- Teamet fortsätter som lågröskelverksamhet och sammanhållande funktion för individer gentemot andra verksamheter och aktörer.
- Teamet utökas med en resurs.
- Utvidgning av satsningen till en yngre målgrupp.

I framtagandet av slutrapporten har följande personer medverkat:

Annette Gustafsson, projektledare
Gunilla Andersson, tidigare projektledare
Jenny Vennerstrand, projektmedarbetare
Elisabet Fälling, projektmedarbetare
Mikael Ericsson, projektmedarbetare

Rektor, Tullängsgymnasiet
Specialpedagoger, Tullängsgymnasiet
Rektor, Virginska gymnasiet
Specialpedagoger Virginska gymnasiet
Representanter för resursgruppen (Förvaltning för utbildning, försörjning och arbete samt Social välfärd)

Simon Björhed, nationalekonom, Utvärderingsteamet för sociala investeringar
Staffan Wikstedt, nationalekonom, Utvärderingsteamet för sociala investeringar
Gunilla Björling, planerare, Utvärderingsteamet för sociala investeringar
Yvonne Haneskog, processledare sociala investeringar

Projektägare: Sofia Persson, t.f. programdirektör Social välfärd
Projektägare: Johanna Viberg, t.f. förvaltningschef Förvaltningen funktionshindrade

Datum för godkännande av projektägare: 2018-05-01

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING	2
1 BAKGRUND.....	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte, målgrupp och målsättning	6
1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen.....	7
1.4 Organisation	8
2 RESULTAT- OCH EFFEKTRDOVISNING.....	8
2.1 Förutsättningar	8
2.2 Mål – Stöd till målgruppen att hitta strategier och verktyg för att klara skola och vardag.....	9
2.2.1 Arbetssätt och metod	9
2.2.2 Genomförda aktiviteter.....	10
2.2.3 Resultat – Ungdomarnas skattning av sin problematik.....	10
2.2.4 Resultat – Före och eftermätning av den psykiska hälsan genom SDQ	13
2.2.5 Resultat – Analys av korstabeller	16
2.3 Mål – Stöd till personal och elever på gymnasieskola och årskurs 9 på grundskola för att målgruppen ska klara skola och vardag.....	18
2.3.1 Arbetssätt och metod	18
2.3.2 Genomförda aktiviteter.....	19
2.3.3 Resultat	19
2.4 Mål – Ökad kunskap och kompetens om målgruppen bidrar till att ändra attityder, förhållningssätt och bemötande av målgruppen	20
2.4.1 Arbetssätt och metod	20
2.4.2 Genomförda aktiviteter.....	20
2.4.3 Resultat – Utbildningsinsatser	21
2.4.4 Resultat – Fritids- och kulturaktiviteter	22
2.4.5 Resultat – Kontakter och stödinsatser.....	23
2.4.6 Resultat – Anhörigas uppfattning om NP-samverkan	24
2.5 Mål – Ökad samordning och samverkan kring individer som har neuropsykiatrisk problematik.....	25
2.5.1 Arbetssätt och metod	26
2.5.2 Genomförda aktiviteter.....	26
2.5.3 Resultat - Samverkanskontakter	27
2.5.4 Resultat - Informationsspridning	27
2.6 Intervjuresultat	28
2.7 Ekonomiska effekter	37
2.8 Satsningens kostnader.....	39
2.9 Kostnadsnyttoanalys.....	39
3 ANALYS OCH SLUTSATSER.....	40

3.1	Slutsatser.....	40
3.2	Komponentanalys.....	42
4	FÖRSLAG TILL BESLUT.....	42
4.1	Förslag till implementering.....	42
4.2	Plan för återföring.....	42
5	FORTSATT ARBETE	45
5.1	Fortsatt utvärdering.....	45
5.2	Utvecklingsområden.....	45
BILAGOR.....		45
	Bilaga 1 – Utvärderingsschema.....	46

1 Bakgrund

1.1 Problemformulering

En ökad tillströmning av individer med neuropsykiatrisk problematik ses såväl inom kommunala verksamheter som inom Region Örebro läns (tidigare Örebro läns landsting) psykiatri- och habiliteringsverksamheter. Främst ökar gruppen unga vuxna. Samtidigt ställer samhället allt större krav på självständighet, eget driv och förmåga att visa framfötterna, vilket blir en extra stor utmaning för dem med neuropsykiatriska svårigheter. Att fullfölja sin gymnasieutbildning är en av de starkaste skyddsfaktorerna för att klara sig senare i livet, men utan rätt stöd blir även det en utmaning, allra minst vid svårigheter av neuropsykiatrisk karaktär. Rätt stöd och hjälp med strategier och verktyg i ett tidigt skede ökar chanserna markant att klara av sin vardag och därmed möjligheterna till att uppnå egen försörjning och framgång i livet. Det första steget är dock att veta vart man ska vända sig för att få den hjälpen, oavsett om man redan har en diagnostiserad problematik eller inte. Det finns idag många verksamheter som möter och arbetar med de som har neuropsykiatrisk problematik på olika sätt, både inom kommun och landsting. Det i sin tur resulterar i en svårighet för gruppen att orientera sig och veta vart man ska vända sig för vilket stöd, samt vilket stöd man har rätt att få. Det kan också vara så att man inte uppfyller kraven för att erbjudas plats inom landstingets verksamheter, men själv upplever svårigheter som gör att man inte klarar sin vardag.

Med anledning av den beskrivna problematiken ovan utvecklade en fristående verksamhet på uppdrag av Örebro kommun, mellan åren 2012-2014, ett neuropsykiatriskt stödteam i projektform. I projektet, som avslutades december 2014, framkom ett stort behov av stöd i olika frågor gällande neuropsykiatrisk problematik, både från personal som möter målgruppen i sitt arbete, men också från personer som själva har svårigheter samt deras närstående. En arbetsgrupp tillsattes för att se hur behovet skulle kunna tillfredsställas. Arbetsgruppen identifierade sex utmaningar; bland annat behov av samordning och samverkan kring individer som har neuropsykiatrisk problematik, personalgrupper som möter målgruppen brister i kompetens kring förhållningssätt och bemötande av målgruppen samt målgruppen har svårt att få sin vardag att fungera och behöver stöd i att hitta strategier och verktyg. För att komma till rätta med identifierade utmaningar formulerades en ansökan med syfte att skapa en väg in för målgruppen unga vuxna, 15-24 år, som upplever att vardagen och övriga livssituationen inte fungerar på grund av neuropsykiatriska svårigheter och funktionsnedsättningar.

Satsningen NP-samverkan genomförs från och med våren 2015 och tre år framåt och har beviljats 6,2 miljoner kronor för sitt genomförande. Detta innebär att det vid tidpunkten för slutrapportens framtagande kvarstår några månaders arbete inom ordinarie tidsram för satsningen. Skälet till att slutrapporten skrivs i detta skede är för att säkerställa underlag för beslut om implementering och eventuellt fortsatt arbete, i syfte att undvika glapp i verksamheten.

1.2 Syfte, målgrupp och målsättning

Enligt ansökan syftar satsningen NP-samverkan till att skapa en väg in för målgruppen ungdomar och unga vuxna, från 15 år upp till och med 24 år, som upplever att vardagen och övriga livssituationen inte fungerar på grund av neuropsykiatriska svårigheter och funktionsnedsättningar. Ett neuropsykiatriskt resursteam (nedan kallat ”team”) bildas, med syfte att skapa samverkan med

andra verksamheter med individens behov i fokus och att erbjuda riktade insatser till individer med svårigheter. Riktade insatser erbjuds också till närstående och personal som möter målgruppen och som behöver stöd i bemötande och förhållningssätt. Satsningen syftar även till att tillsammans med Virginska gymnasiet och Tullängsgymnasiet arbeta fram och utveckla arbetssätt som skapar förbättrade förutsättningar för elever inom målgruppen att nå målen i skolan och slutföra sina studier.

Det finns inget krav på att de individer som uppsöker teamet ska ha någon fastställd neuropsykiatrisk diagnos eller remiss, utan det räcker med att individen upplever svårigheter som indikerar neuropsykiatrisk problematik. Även individer som varit eller är inskrivna i specialistvård och redan har en diagnos kan komma ifråga för insatser om behov finns av verksamhetens utbud. Delar av satsningen riktar sig också till närstående och personal som möter målgruppen och som behöver stöd i bemötande och förhållningssätt. Målgruppen innefattar även Örebro kommuns elever i årskurs 9, samt eleverna på Virginska gymnasiet och Tullängsgymnasiet (som är mantals-skrivna i Örebro kommun), då riktade insatser kommer göras för att stärka deras möjligheter till att fullfölja skolgången.

Genom att säkerställa att denna målgrupp ges rätt stöd i ett tidigt skede kan framtida utanförskap, individuella misslyckanden och stora samhällskostnader undvikas. Satsningen förväntas bidra till förbättrade förutsättningar för eleverna inom målgruppen att uppnå målen i skolan och fullfölja sina utbildningar, öka möjligheterna för individerna inom målgruppen att med hjälp av strategier, verktyg och strukturer bli bättre på att hantera sin egen situation, säkerställa ett förbättrat bemötande och förhållningssätt från närstående och personal, samt ökad samordning och samverkan kring individer som har neuropsykiatrisk problematik.

Det finns två kvantitativa mål för satsningen; 20 procent av de inom målgruppen som teamet möter och som idag har någon typ av insats från Socialförvaltningen, Förvaltningen för funktionshindrade eller Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen ska klara av att hantera sin situation vid avslutad kontakt med teamet; 50 procent av de med diagnos Asperger som påbörjar en gymnasieutbildning ska fullfölja den inom fyra år.

1.3 Utgångspunkt och metod för satsningen

För att säkerställa att individer som upplever svårigheter i vardagen till följd av neuropsykiatrisk problematik ska få det stöd de behöver skulle ett team tillsättas. Teamet skulle skapa samordning och stöd för en fungerande vardag, erbjuda psykopedagogiska insatser samt ge riktade insatser till gymnasieskolans elever och pedagoger. Sammansättningen i teamet skulle vara tvärvetenskapligt och bestå av olika professioner med erfarenheter från, och kunskap om, olika verksamheter för att kunna möta de behov som finns, både utifrån ett individuellt och organisatoriskt perspektiv.

Insatserna som teamet erbjuder skulle utgå från ett individanpassat perspektiv med fokus på tidiga och förebyggande stödåtgärder för att individerna ska öka sin självkänsla, självständighet, livskvalitet samt hanterbarhet av sin funktionsnedsättning. De individer som skulle komma att bli aktuella för teamet har ofta omfattande behov som berör olika livsområden, vilket gör det viktigt att se till den enskildes hela livssituation. Ett inkluderande förhållningssätt, där den enskilde får tid och möjlighet att belysa sin situation och vara delaktig i hela processen, var därför nödvändigt. En

stor del av arbetet skulle ha fokus på att stödja individerna i att hitta hållbara strategier och hjälpmedel för att få livet att fungera på egen hand.

För att bygga samverkan med de verksamheter som är inblandade kring målgruppen, var tanken att teamet initialt skulle göra en kartläggning av vilka verksamheter och kontaktpersoner som individer kan vägledas till. Dessa kontaktpersoner skulle bli delaktiga i teamets arbete och vara länken mellan teamet och verksamheterna. Ytterligare en del i satsningen var kompetensutveckling av personalgrupper och andra som möter målgruppen, stöd till närstående, samt riktade insatser till elever inom målgruppen och deras pedagoger.

1.4 Organisation

Det var av stor vikt att resurserna i teamet skulle ha en bred kunskap om vilka olika insatser som finns inom kommunen och regionen, samt i samhället i stort för att kunna lotsa och vägleda rätt. Teamet skulle bestå av två heltidstjänster med kompetensen socionom/beteendevetare/ arbetsterapeut/pedagog eller liknande, en heltidstjänst med kompetensen arbetsterapeut med inriktning mot gymnasieskolan samt en projektledare på 25 procent. Teamet skulle vara lättillgängligt för målgruppen och ha en lokal i centrala Örebro och finnas tillgängliga på dagtid samtliga vardagar. Teamet har även varit nåbara digitalt via en Facebook-sida.

Förvaltningen för funktionshindrade har varit projektägare för satsningen och också varit organisatorisk tillhörighet för projektledaren. Den organisatoriska tillhörigheten för arbetsterapeuten med inriktning mot gymnasieskolan har varit Gymnasieförvaltningen (numera Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete). För de övriga i teamet har den organisatoriska tillhörigheten varit Förvaltningen för funktionshindrade. En resursgrupp för satsningen skulle utses och bestå av representanter från de berörda brukarorganisationerna, Kriminalvården, Försäkringskassan, Anhörigcentrum, Arbetsförmedlingen och liknande verksamheter. Resursgruppens syfte var att komplettera teamet med kompetens och erfarenheter, samt sprida teamets arbete inom respektive verksamhet.

2 Resultat- och effektredovisning

2.1 Förutsättningar

Enligt satsningens syfte ska målgruppen få stöd och lotsning för att klara sitt liv utan stödsatser. Många gånger behöver individen stöd från andra verksamheter, som kan ge ett fortsatt stöd till den enskilda individen, efter kartläggning hos NP-samverkan. Ibland finns ingen verksamhet att lotsa vidare till och detta leder till att teamet har svårt att släppa och avsluta uppdraget och stödet till den enskilda individen. Detta gäller även stödet till anhöriga. Flödet för de som behöver stöd stannar av och det kan bli svårt att uppnå målet för den enskilde som inte klarar av sin vardag utan fortsatt stöd. Teamet blir dessutom utsatt för ett etiskt dilemma. Ska jag avsluta mitt uppdrag med den här ungdomen och/eller anhöriga när det inte finns någon verksamhet eller aktör att lotsa vidare till?

Sedan satsningens start och tiden fram till mars 2018 har fyra medarbetare i teamet lämnat sina uppdrag och under sista året har hälften av medarbetarna bytts ut. Personalomsättningen har

inneburit att tid och kraft har lagts på att introducera nya teammedlemmar och det har blivit flera omstarter för de i teamet som varit med sedan start.

Under ett år tillfördes en extra resurs, en heltidstjänst, från Förvaltningen för funktionshindrade. När den extra resursen avslutades var satsningen i det skedet att många ungdomar, anhöriga och andra aktörer hade fått kännedom om teamet. Detta medförde att förfrågningar om stöd till enskilda individer och ärendehandledning ökade samtidigt som bemanningen i teamet var lägre (dock enligt grundbemanningen). Teamet kunde inte längre ta emot ungdomar eller deras anhöriga inom två veckor, vilket var den tid som satsningen haft som mål att kunna erbjuda ett första besök. Det bildades snabbt en kö av ungdomar, anhöriga och verksamheter som sökte stöd från teamet. Att uppfylla målet med alla aktiviteter har, enligt projektledaren, varit alltför omfattande, med den stora mängd av individärenden och förfrågningar om ärendehandledning som har kommit till satsningen.

Under satsningens sista år tillträdde både ny arbetsterapeut och projektledare, vilket medförde en omstart i arbetet på de båda gymnasieskolorna. Det innebar ett intensivt arbete för den tredje arbetsterapeuten i satsningen med att sätta sig in i det tidigare utförda arbetet, börja från början med alla samverkansaktörer samt lära känna skolpersonal och elever på två stora gymnasieskolor. Teamet har dessutom fått många förfrågningar från flera skolor i hela Örebro kommun utifrån elever som har misslyckats i skolan och som har pågått under lång tid. Teamet har gjort insatser i en mängd skolor ofta i samverkan med elevhälsoteam, föräldrar och andra samverkansaktörer. Ingen förändring vad gäller målgruppens ålder har skett under satsningens gång.

Vissa aktiviteter i den ursprungliga aktivitetsplanen har varit svårt att genomföra, då intresset från målgruppen har varit litet. Det gäller framförallt att delta i studiecirkel i form av gruppaktiviteter för ungdomarna.

2.2 Mål – Stöd till målgruppen att hitta strategier och verktyg för att klara skola och vardag

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till stöd till målgruppen att hitta strategier och verktyg för att klara skola och vardag. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Målgruppen får rätt insats i ett tidigt skede, tack vare tidigt och effektivt stöd.
- Målgruppens förutsättningar att leva med och hantera sin problematik förbättras.
- Målgruppens självständighet ökar och därigenom också livskvaliteten.
- Färre inom målgruppen behöver uppsöka och ta del av sjukvårdens insatser. (Resultat utifrån detta delmål har inte kunnat följas upp i samband med denna utvärdering).

2.2.1 Arbetssätt och metod

De tre första träffarna, vid nya besök, är av kartläggningskaraktär där styrkor, svårigheter och problemområden ringas in. Olika livsområden kartläggs och en planering av åtgärder genomförs. Denna planering är individuellt anpassad utifrån behov och problematik.

Behoven hos målgruppen för satsningen är oftast omfattande och berör olika livsområden, vilket gör att det är viktigt att se till den enskildes hela livssituation. Det är även vanligt med psykisk och fysisk samsjuklighet, liksom missbruk och sociala problem i målgruppen, som är viktiga att ta hänsyn till. Det är därför viktigt med ett *inkluderande förhållningssätt*, där den enskilde får tid och möjlighet att belysa sin situation och att insatser utgår från den. Stödet har utgått från den enskildes hela livssituation och byggt på individens egen drivkraft och vilja. En stor del av arbetet har fokuserat på att stödja individerna att hitta hållbara strategier och hjälpmedel för att få livet att fungera på egen hand. Detta pedagogiska förhållningssätt har gått som en röd tråd genom allt stöd teamet gett till individerna.

En metod som har genomsyrat teamets arbete är *visuella* samtal. Det innebär att använda whiteboardtavla och blädderblock för att visualisera det som sägs. Detta för att tydligt belysa det personen upplever som inte fungerar och vad som fungerar i vardagen. En viktig del i samtalet är att fokusera på det som fungerar och bygga vidare på det. Detta är ett arbetssätt som ger möjlighet till bättre och tydligare förklaringar. En god interaktion och positivt samspel är ett måste och en förutsättning. Verksamheten har präglats av att den som sökt stöd snabbt ska få kontakt och det har inte funnits några krav på diagnos (lågtröskelverksamhet). Teamet har erbjudit individen stora möjligheter att påverka när och var möten med teamet ska ske. Teamets aktiviteter har med andra ord utmärkts av *empowerment* (egenmakt) och delaktighet, vilket är en viktig utgångspunkt för att stärka individer så att de kan ta större ansvar för att kontrollera sina liv.

2.2.2 Genomförda aktiviteter

Teamet har sedan 1 september 2015 anordnat möten med ungdomar som är i behov av stöd i sin NPF-problematik (neuropsykiatrisk funktionsnedsättningsproblematik) och dess närstående. Dessa möten har innehållit en individuell kartläggning av individens livssituation utifrån tidigare samt nuvarande insatser genom samtalsmall och verktyget "livshjulet". Teamet har även utfört behovsinventering/planering för fortsatt insats alternativt lotsning till annan verksamhet/myndighet. De verktyg som använts i fördjupad kartläggning och behovsinventering har varit: BAS, energiuinventering, "En 5:a kan få mig att tappa kontrollen", Skolkompassen, Vardagskompassen, "rit- och skrivprat", seriesamtal, sociala berättelser samt andra strukturerade eller semistrukturerade självskattningsformulär.

Totalt har 1 501 möten genomförts med individer som upplever NPF-problematik, varav 180 varit unika besökare. 843 möten har anordnats med närstående, där 131 unika besökare noterats. När denna slutrapport skrivs har 138 individärenden och 103 ärenden med närstående avslutats.

Teamet har även erbjudit insatser som ska ge en förbättrad livssituation på längre sikt, exempelvis en förbättrad ekonomi och ökad motivation. Totalt har ett brett utbud av 1 397 stödotsatser genomförts. Exempel på sådana insatser är stödsamtal kring rutiner, strategier samt ökad diagnoskunskap till ungdomar eller anhöriga (psykopedagogiskt förebyggande arbete), hembesök, planering och stöd kring skola, sysselsättning och myndighetskontakter.

2.2.3 Resultat – Ungdomarnas skattning av sin problematik

Under satsningens gång har en uppföljande utredningsenkät genomförts cirka 6 månader efter ett individärende avslutats (när man haft den sista kontakten med individen). När denna slutrapport

skrivs har 54 individer som tagit del av satsningen och efter 6 månader besvarat enkäten. Syftet med enkätundersökningen var att se hur individernas förutsättningar att hantera sin problematik förändrats efter avslutad kontakt med teamet.

39 ungdomar (72 procent) har angivit att de, i olika grad, upplever sin vardag som enklare efter att ha varit i kontakt med teamet (se diagram 1). Flera beskriver att en av anledningarna till förbättringen varit stöd och hjälp i att få ordning på vardagsstrukturen, till exempel passa tider, schemalägga rutiner samt olika verktyg för att hantera vissa situationer. Två talande citat från individer som anser sig fått en förbättrad vardag efter kontakt med teamet presenteras nedan:

”Har skaffat mig nya och bättre rutiner samt nya vänner och är mer social. Innan kontakt med teamet hade jag skulder, gick på försörjningsstöd och hade inga gymnasiebetyg. Efter stöd via er har jag nu gjort en dyslexiutredning som visade att jag har dyslexi (och inte är dum i huvudet). Med stöd av den kunde jag få aktivitetsersättning. Jag pluggar nu på folkhögskola och har betalat av mina skulder samt fått ett nytt socialt kontaktnät. Bor själv i egen lägenhet. Har med stöd av dyslexiutredningen fått extra tid vid körkortsprövet som jag tragglat med så länge. Det gjorde att jag klarade ta körkort! Har bättre rutiner hemma och jag tar mer ansvar för mig själv om mina behov”.

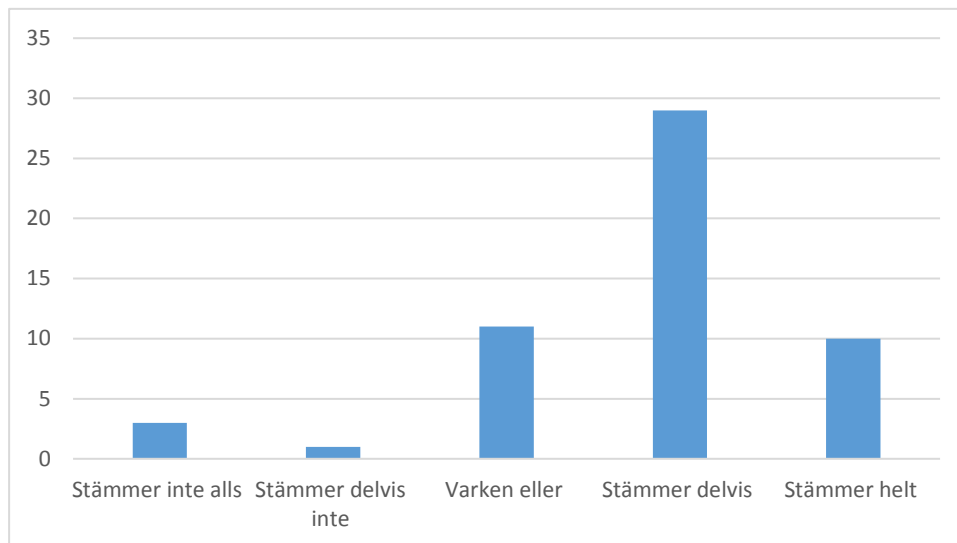
”Mentalt känner jag mig mera användbar. Känner mig behövd och har något vettigt att göra. Jag har ändrat ganska mycket i mina rutiner, till exempel bättre dygnsrytm. Fått strategier och konkreta tips från teamet att till exempel använda Whiteboard hemma för att komma ihåg saker samt mobiltelefonen”.

4 individer (7 procent) anger i den uppföljande utredningsenkäten att de inte upplever en enklare vardag efter kontakt med teamet och 11 stycken (20 procent) upplever ingen skillnad. Anledningarna till detta kan vara flera, men några anger att de inte gjort några större förändringar på grund av att de saknar en sysselsättning och därmed rutiner i sin vardag. Andra väntar på att få en utredning kring sin problematik kartlagd.

”Ingen sysselsättning just nu, var tvungen avbryta praktiken på grund av för mycket ångest. Att jag inte har fasta rutiner med sysselsättning gör att jag är mindre aktiv och jag har just nu svårare att klara min vardag”.

”Ingen skillnad ännu. Fått en del tips och hjälp från er men jag har svårt att få till saker i min vardag. Nej, jag har inte lyckats göra så stora förändringar ännu. Jag vet inte varför, men jag lyckas ofta krångla till saker och allt jag gör tar så mycket längre tid än om en annan person skulle göra samma sak. Jag glömmer saker och blir ofta omständlig. Hoppas utredningen kan hjälpa till så jag förstår hur jag fungerar”.

Diagram 1, Antal individer som upplever sin vardag som enklare efter kontakt med teamet.

Flera ungdomar har uttryckt just ett behov av stöd kring sina vanor och rutiner, som svaren i ovan ställda fråga antyder. Det kan vara allt ifrån tydligare dygnsrytm till att handla, städa, tvätta, betala räkningar med mera. Av de 54 ungdomar som besvarat uppföljningsenkäten angav 36 (67 procent) att de förändrat sina vanor och rutiner till det bättre, medan det inte skett någon förändring för 17 ungdomar (31 procent) och en ungdom anser att det skett en förändring men till det sämre (diagram 2). Av dem som lyckats förändra sina vanor till det bättre går det att se ett tydligt samband mellan sysselsättning och rutiner:

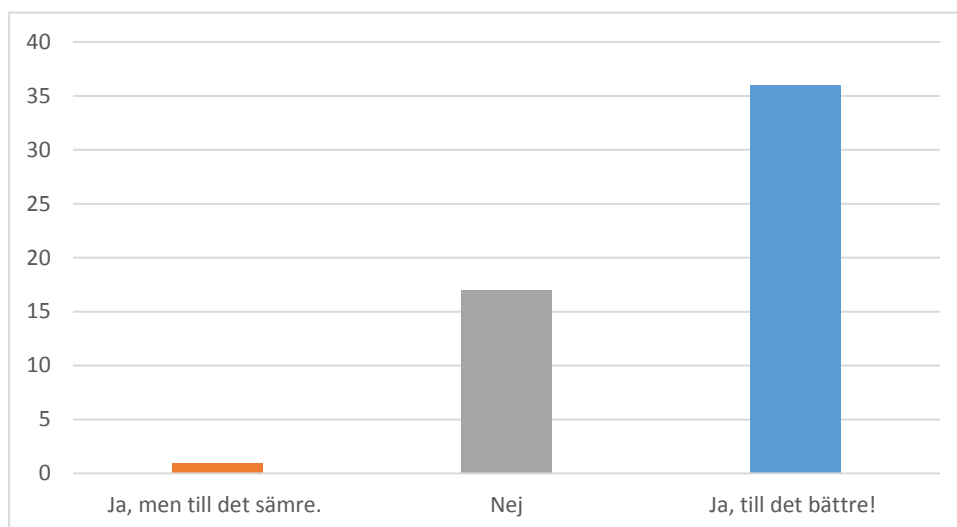
"Sover mycket bättre, jag har en regelbunden dygnsrytm. Utifrån stöd från NP om hur man kan få en bättre sömn med rutiner och så vidare. Men också att jag genom NP fick stöd att få kontakt med AF och Activa så jag kom ut i praktik. Jag har något vettigt att göra".

Flera av de svarande återkommer till en förbättrad ekonomisk situation och tydligare rutiner kring arbete, praktik och skolgång, men även till mer vardagliga rutiner som tidigare kunde utgöra ett problem:

"Har hittat bättre rutiner för att få min vardag att fungera. Min kontakt på NP hjälpte mig mycket att samordna insatser i början av vår kontakt och att ta kontakt med myndigheter med mera för att ordna upp vissa strul kring min ekonomi. Fått stöd ordna upp min ekonomi och hitta lite bättre rutiner kring att sköta den. Bättre rutin på att tvätta. Det funkar inte perfekt men nu har jag två olika alternativ hur jag kan lösa tvätten".

"Går till skolan nu och har undervisning 2h/dag. Att jag går i skolan gör att jag lägger mig mera regelbundet så mina sömnrutiner är bättre".

Diagram 2, Antal ungdomar i satsningen som förändrat sina vanor och rutiner.

2.2.4 Resultat – Före och eftermätning av den psykiska hälsan genom SDQ

För att mäta målgruppens psykiska hälsa och hanterbarhet av sin funktionsnedsättning har en före och eftermätning med SDQ¹ gjorts. SDQ är ett frågeformulär som kan fyllas i av föräldrar eller ungdomen själv om denne inte är yngre än 11 år. Frågorna är snarlika oavsett vem som fyller i formuläret och svarens poäng summeras till olika delskalor: *Emotionella symptom*, *Uppförande problem*, *Hyperaktivitet*, *Kamratproblem*, *Prosocialt beteende* och *Problem i vardagen*. De första fyra skalorna genererar var och en 0-10 svårighetspoäng, som summeras till en total svårighetspoäng (höga poäng innebär hög problematik).

Prosocialt beteende ingår inte i de totala svårighetspoängen, utan utgör ett positivt mått på ungdomens benägenhet att visa hänsyn, dela med sig, vara hjälpsam med mera. Här innebär höga poäng avsaknad av svårigheter inom området (höga poäng innebär låg problematik). *Problem i vardagen* tillhör den andra delen av SDQ och består av frågor rörande hur länge svårigheterna funnits, huruvida de förorsakar barnet lidande och funktionsnedsättning samt om svårigheterna på olika sätt utgör en belastning för andra.

För att skatta hur pass stor en ungdoms problematik är har det tagits fram referensvärden, som ska spegla problematiken hos ungdomar i befolkningen generellt (tabell 1)². Dessa värden är hämtade från en studie i England, vilket bör beaktas när SDQ-mätningarna nedan presenteras. Utifrån svårighetspoängen delas ungdomarnas problematik in i tre områden: osannolik, möjlig och trolig problematik.

¹ SDQ: The Strengths and Difficulties Questionnaire

² Användarstöd för SDQ, producerad av Sveriges Kommuner och Landsting inom ramen för projektet Uppdrag Psykisk hälsa

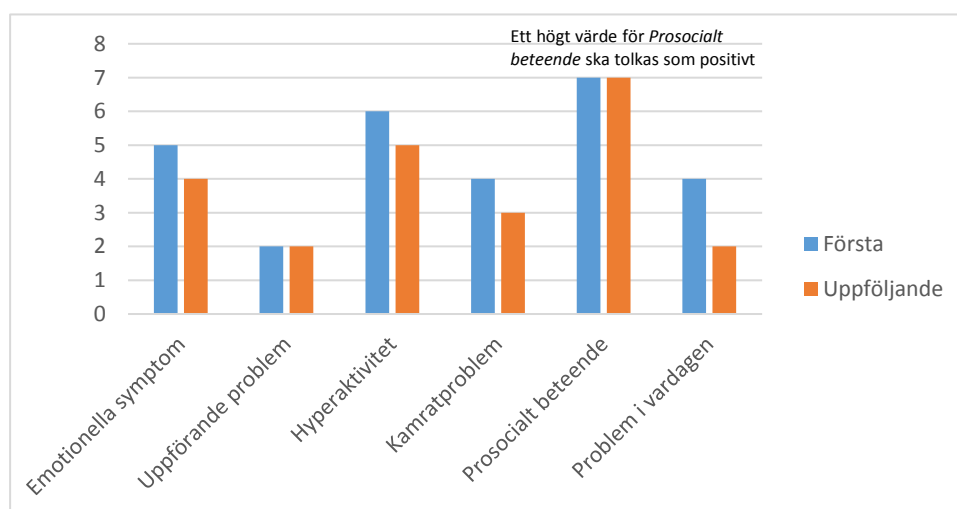
Tabell 1. Referensvärden för SDQ-mätning.

Delskalor	Osannolik problematik	Möjlig problematik	Trolig problematik
Emotionella symptom	0-5	6	7-10
Uppförande problem	0-3	4	5-10
Hyperaktivitet	0-5	6	7-10
Kamratproblem	0-3	4-5	6-10
Prosocialt beteende	10-6	5	4-0
Problem i vardagen	0	1	2-10
Total svårighetspoäng	0-15	16-19	20-40

Totalt har 68 ungdomar som tagit del av satsningen besvarat SDQ frågorna både vid en första- och uppföljande mätning (diagram 3). 19 har varit i åldern 15-17 år, 25 i åldern 18-20 år och 24 i åldern 21-24 år. Den största positiva skillnaden i delskalorna mellan de två mätperioderna visar sig i en minskad genomsnittlig svårighetspoäng i *Problem i vardagen*, där genomsnittet minskat från 4 till 2 poäng. Med tanke på målgruppens generella problematik, där 43 av 68 ungdomar angav i den första mätningen att de haft troliga problem (högsta svårighetsgraden), är det rimligt att det är denna delskala som teamet haft möjlighet att påverka mest. Den genomsnittliga svårighetspoängen för dessa ungdomar hamnar dock fortfarande inom området trolig problematik (2-10 poäng).

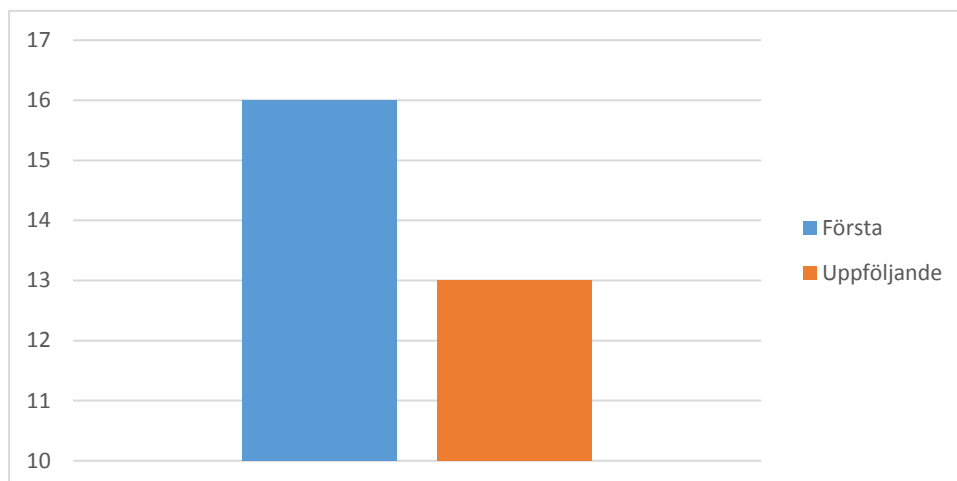
Delskalorna *Emotionella symptom*, *Hyperaktivitet* och *Kamratproblem* har alla minskat med en svårighetspoäng i genomsnitt, där *Hyperaktivitet* och *Kamratproblem* skiftat från trolig problematik till möjlig problematik. *Uppförande problem* och *Prosocialt beteende* ligger kvar på samma nivåer som vid den första mätningen.

Diagram 3. Genomsnittlig svårighetspoäng i respektive delskala i SDQ-mätning, alla ungdomar.

Summeras dessa delskalor (diagram 4) visar det sig att den totala svårighetspoängen minskat med i genomsnitt 3 poäng, från 16 till 13 poäng, vilket betyder att dessa ungdomar i genomsnitt gått från en möjlig problematik till en osannolik problematik enligt referensvärdena ovan.

Diagram 4. Genomsnittlig total svårighetspoäng i SDQ-mätning, alla ungdomar.

SDQ resultaten i tidigare stycke presenterades i ett genomsnitt för alla individer som haft kontakt med teamet. Eftersom extremvärden kan påverka genomsnittresultatet (både positivt och negativt), kan det vara av intresse att se hur progressionen sett ut på individnivå.

Vid en jämförelse av den första och andra SDQ-mätningen har 18 individer haft en så pass positiv progression i SDQ-delskalan *Problem i vardagen*, att de gått från en trolig/möjlig problematik till en osannolik problematik. Eftersom 8 individer angav både vid den första och andra SDQ-mätningen att de hade en osannolik problematik (därmed ingen progression), är det 26 av 68 ungdomar som har en osannolik problematik i delskalan *Problem i vardagen* vid den andra SDQ-mätningen, jämfört med den första SDQ-mätningen där 12 stycken hade en osannolik problematik.

42 ungdomar har fortfarande en trolig/möjlig problematik i delskalan *Problem i vardagen*. Dock visar det sig att 24 av dessa 42 individer har haft en positiv progression (minskade svårighetspoäng i den andra SDQ-mätningen jämfört med den första), även om de fortfarande hamnar inom kategorin trolig/möjlig problematik. 7 individer har inte sett någon progression alls och 11 individer har haft en negativ progression.

Av de 68 ungdomar som gjort båda SDQ-mätningarna var 24 flickor och 44 pojkar. I den första SDQ-mätningen har flickor i genomsnitt ett poängs högre värde, jämfört med pojkar, i *Prosocialt beteende* (vilket är positivt) samt *Problem i vardagen* (vilket är negativt). Dock sorteras båda könen in i samma problematiks nivå (osannolik för *Prosocialt beteende* och trolig för *Problem i vardagen*). Resterande delskalor har samma genomsnittliga svårighetspoäng för både pojkar och flickor (diagram 5 och 6).

Den uppföljande SDQ-mätningen visar att *Problem i vardagen* har minskat mer för flickor och i en uppföljande SDQ-mätning hamnar båda könen på samma poäng (jämfört med den första mätningen där flickorna noterades för en högre poäng). Däremot har pojkar i genomsnitt minskat sin problematik i *Hyperaktivitet* med ett poäng, medan flickorna ligger kvar på samma nivå. I resterande delskalor finns det ingen skillnad mellan könen när man jämför den första mätningen med den uppföljande.

Diagram 5. Genomsnittlig svårighetspoäng i respektive delskala i SDQ-mätning, flickor.

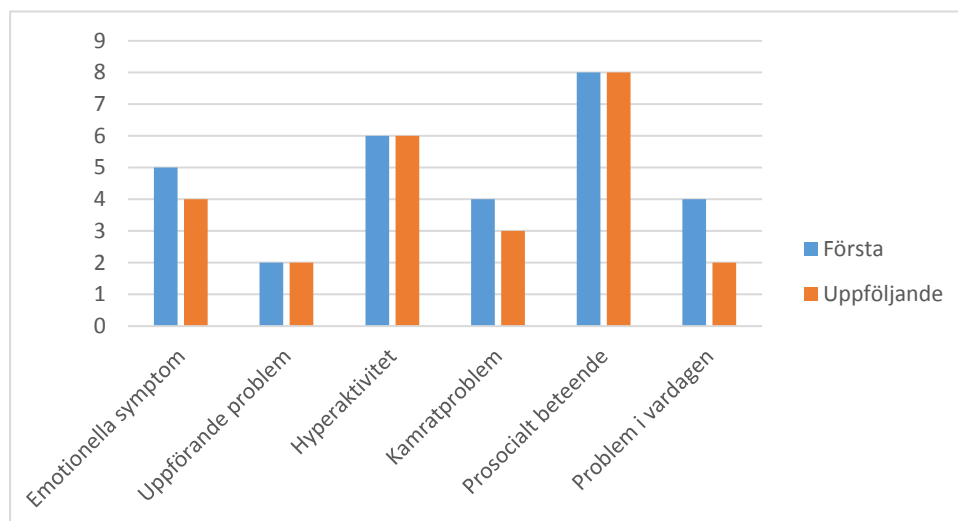
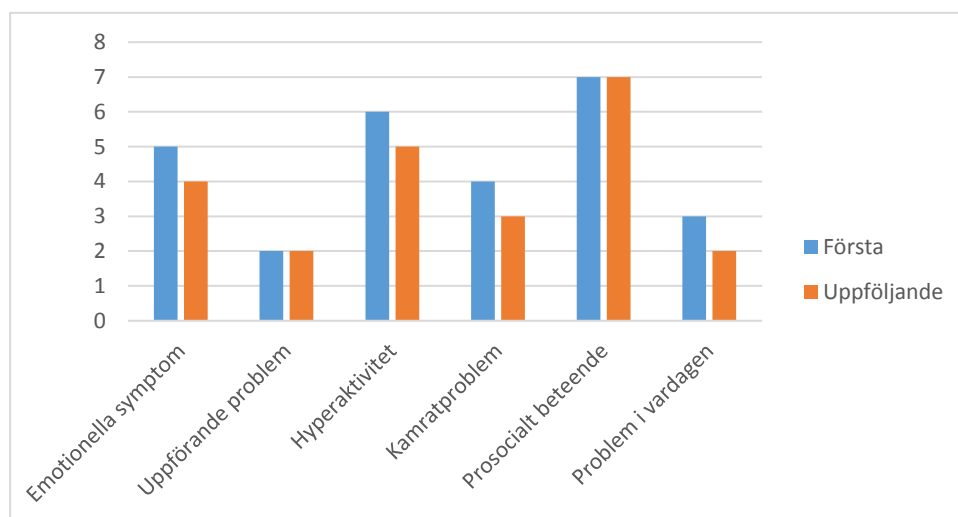

Diagram 6. Genomsnittlig svårighetspoäng i respektive delskala i SDQ-mätning, pojkar.

2.2.5 Resultat – Analys av korstabeller

För att försöka bilda en uppfattning kring varför den första kartläggningen, SDQ-mätningarna och den uppföljande utredningen visat de resultat som presenteras ovan, har en analys av korstabeller gjorts där flera variabler från dessa mätningar/utredningar betraktas samtidigt på individnivå. Förhoppningen är att kunna urskilja gemensamma beroendestrukturer, som kan ge en indikation på varför vissa individer sett en positiv progression medan andra inte gjort det. Dock ska analysen av dessa korstabeller tolkas med försiktighet, eftersom flera andra faktorer kan ha påverkat eventuella samband mellan individers progression.

SDQ och uppföljande utredning

I teorin borde en positiv SDQ progression innebära att ungdomen uppfattar sin problematik som förenklad efter kontakt med teamet. Dock visar det sig efter en analys av de båda SDQ-mätningarna (delskalan *Problem i vardagen*) och den uppföljande utredningen att ungdomarna uppvisar blandade resultat. Ett flertal har (som förväntat) uppskattat sin vardag som enklare och haft en positiv SDQ-progression, medan andra har uppskattat sin vardag som bättre men haft en negativ SDQ-

progression (och tvärtom). Detta kan bero på stora individuella skillnader i problematik hos ungdomarna, i kombination med mätsvårigheter i standardiserande skattningsinstrument och enkätundersökningar. Därför presenteras nedan två olika alternativ för att skatta antalet ungdomar som förenklat sin problematik.

I alternativ 1 kommer en ungdom endast anses ha förenklat sin problematik om denne både uppvisar en positiv SDQ progression samt själv skattat sin vardag som enklare. Det visar sig att 33 av 73 ungdomar som gjort båda SDQ mätningarna och den uppföljande utredningen haft en positiv SDQ progression av delskalan *Problem i vardagen* samt uppskattat sin vardag som bättre efter kontakt med teamet. Det innebär att 45 procent av de ungdomar som deltagit i satsningen borde kunna antas ha förenklat sin problematik.

Sorteras dessa individer efter ålder visar det sig att andelen ungdomar inom spannet 15-17 år som förenklat sin problematik är 44 procent. Av ungdomarna i åldern 18-20 har 50 procent förenklad problematik samt 29 procent av ungdomarna i åldern 21-24 år.

Teamet har haft kontakt med totalt 180 unika ungdomar med NPF-problematik, dock har inte alla dessa haft möjlighet att göra varken den andra SDQ-mätningen eller den uppföljande utredningen när denna slutrapport skrivs. Genom antagandet ovan att 45 procent av ungdomarna har förbättrat sin problematik, borde uppskattningsvis 80 ungdomar förenklat sin NPF-problematik.

I alternativ 2 ignoreras sambandet mellan de båda mätmetoderna och en progression i delskalan *Problem i vardagen* (SDQ-mätning 1 och 2) samt individernas egen uppfattning kring en förenklad vardag (uppföljande utredning) analyseras separat. Det visar sig då att 55 av 73 ungdomar antingen haft en positiv progression och/eller uppskattat sin problematik som enklare efter kontakt med teamet. Därmed borde 75 procent kunna antas ha förenklat sin problematik enligt alternativ 2. Appliceras dessa data på de 180 unika ungdomar som teamet haft kontakt med borde det innebära att 135 ungdomar förenklat sin problematik.

Alternativ 1 får ses som ett lågt antagande eftersom en förenklad problematik kopplas både till en progression i SDQ-mätningarna och den uppföljande utredningen, samt att alternativ 2 ses som ett högt antagande där dessa mått analyseras separat (tabell 2). Beaktas båda alternativen borde uppskattningsvis 80-135 ungdomar förenklat sin problematik efter kontakt med teamet. Denna uppskattning bör tolkas med försiktighet, då individernas problematik kan se väldigt olika ut.

Tabell 2. Skattad andel och antal ungdomar som förenklat sin problematik tack vare satsningen.

Alternativ	Skattad andel som förenklat sin problematik	Skattat antal som förenklat sin problematik
1 (lågt antagande)	45 procent	80 ungdomar
2 (Högt antagande)	75 procent	135 ungdomar

Kartläggning samt uppföljande utredning

En av anledningarna till att ungdomar förenklat sin problematik genom NP-samverkan antas vara genom lotsning till nya stödkontakter. 33 ungdomar har besvarat den första kartläggningen samt den uppföljande utredningen och vid en jämförelse av dessa visar det sig att 58 procent har fått *fler* stödkontakter efter att de haft kontakt med teamet. En ungdom har i genomsnitt fått 0,8 *fler* kontakter och hela 82 procent har blivit slussade till *nya* kontakter.

33 procent av ungdomarna har fler kommunala kontakter än tidigare, dock endast 0,3 fler i snitt. Resultatet visar att 36 procent har fått nya kommunala kontakter, där en ungdom i genomsnitt fått 0,5 fler kommunala kontakter. Detta talar för att det inte skett en så stor förändring utan främst en förflyttning mellan de kommunala kontakterna. Av de ungdomar som angett att de har en kommunal insats i den uppföljande utredningen har 33 procent en osannolik problematik i den andra SDQ-mätningen (både delskalan *Problem i vardagen* och den totala svårighetspoängen inräknat).

Även förbättrad försörjning kan ses som ett samband och anledning till att ungdomarna fått en förenklad problematik. Vid en jämförelse av den första kartläggningen och den uppföljande utredningen, visar det sig att 5 ungdomar blivit hjälpta att ta kontakt med Försäkringskassan och därigenom fått aktivitetsersättning/sjukersättning. Ytterligare 4 ungdomar har gått ifrån att inte ha någon försörjning alls till att få lön från arbete eller Komjobb/praktik, samt en ungdom försörjer sig med lön från arbete istället för aktivitetsstöd. Om dessa ungdomar hade lyckats uppnå en förbättrad försörjningssituation även utan teamets stöd är svårt att svara på.

2.3 Mål – Stöd till personal och elever på gymnasieskola och årskurs 9 på grundskola för att målgruppen ska klara skola och vardag

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till stöd till personal och elever på gymnasieskola och årskurs 9 på grundskola för att målgruppen ska klara skola och vardag. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Fler elever som tillhör målgruppen uppnår målen i skolan (åk 9 och gymnasiet).
- Fler elever som tillhör målgruppen söker till och påbörjar gymnasieutbildning.
- Fler elever som tillhör målgruppen fullföljer sin gymnasieutbildning.
- Vägen mellan grundskola, gymnasieskola och arbetsliv underlättas för målgruppen.

2.3.1 Arbetsätt och metod

Teamet har erbjudit stöd och insatser till flera skolor i Örebro kommun. Stödet och insatserna har varit av varierande karaktär (se genomförda aktiviteter). Arbetsätt och metoder anpassas efter förfrågan och behov hos den enskilda skolan och personalen på skolan. Ibland har samma skola återkommit med förfrågan om stöd från teamet. Då har stödet kunnat bygga vidare på den tidigare insatsen och på så sätt har stödet utvecklats och kunskapen om problematiken hos målgruppen i skolan har fördjupats. På det sättet har fler elever som tillhör målgruppen fått stöd i första hand av ordinarie skolpersonal och vid behov från NP-samverkan. Detta har lett till fler ärendehandledningsuppdrag i skolorna för teamet. Skolpersonalens ökade insikt om neuropsykiatrisk

problematik har lett till ökat antal uppdrag från skolorna. Aktiviteten har inkluderat att utveckla arbetssätt i syfte att underlätta övergången mellan grundskola och gymnasieskola, men också mellan gymnasieskola och arbetsliv för målgruppen.

2.3.2 Genomförda aktiviteter

I enlighet med satsningens uppdrag har specifika insatser riktats till Tullängsgymnasiet och Virginska gymnasiet genom att erbjuda en arbetsterapeut till skolan. Dessa insatser har innefattat att delta vid elevhälsoteammöten, handledning kring specifika elever, kompetenshöjande insatser och individuella elevinsatser. Arbetsterapeuterna har noterat att de genomfört 255 riktade insatser till cirka 45 enskilda elever. Dessa insatser har varit kartläggning, planering, stödsamtal och strategier för förenklad skolgång med mera. Hjälpmedel som tidsstöd, appar och kalendrar har använts som stöd vid samtal om rutiner och struktur.

För att underlätta vägen mellan grundskola, gymnasieskola och arbetsliv erbjöds elever stöd i övergång till arbetsmarknaden under gymnasiets sista år. Totalt har arbetsterapeuten genomfört 26 riktade insatser mot enskilda elevers övergång till arbetsmarknaden, till exempel planering av studier, stöd vid möten med Activa och Arbetsförmedlingen samt vara behjälplig i kontakten med arbetsgivare. Utifrån kartläggning av ungdomens problematik har det inletts ett arbete med grundskolans pedagoger för att underlätta/förbättra övergången till gymnasieskolan.

Teamet har även anordnat föreläsningar och workshops för ökad NPF-kunskap, genomfört generella anpassningar i skolmiljön, erbjudit handledning kring specifika elever samt mer övergripande ärendehandledning för personal på skolor. Skolpersonal som deltagit har varit från grundskolor, folkhögskolor och gymnasieskolor.

Enligt teamet har viktiga insatser för att få skolarbetet/skoldagen att fungera för individen varit att se helheten när det gäller att hitta anpassningar, kognitiva hjälpmedel eller strategier för att öka elevens möjlighet att klara kunskapskraven i skolan och att få stöd i att hantera övriga vardags-situationer. Samverkan med elev, pedagog, elevhälsa och föräldrar har varit en viktig förutsättning och arbetsterapeuten representerar här en ny och kompletterande profession. Framförallt har specialpedagogerna varit en viktig samverkanspart kring eleverna, men även samverkan med psykologer och logopedier är viktig för att stödet till den enskilda eleven ska bli optimalt.

Teamet har en bank av kognitiva hjälpmedel som behövs i skolan och där spelar återigen arbetsterapeutens kompletterande kompetens en viktig roll. Dels för att stödja den enskilda eleven men också för att övrig personal i skolan kan få stöd och kunskap om vilka hjälpmedel som finns och hur de fungerar.

2.3.3 Resultat

En enkät har fyllts i av de som besökt teamet, där 20 individer angett att de arbetar som personal som möter målgruppen i sitt arbete. Samtliga har svarat att de är nöjda med kontakten med NP-samverkan, samt att de inte tror att de skulle kunna få samma hjälp/stöd någon annanstans. Flera har svarat att de uppskattar att kunna ”bolla idéer” och olika perspektiv i svåra ärenden, att det finns möjlighet till handledning som inte går att få någon annanstans samt att det finns professionell

och hjälpsam personal som förmedlar sin kunskap på ett bra sätt. Några talande citat presenteras nedan:

”Bra att vi kan samarbeta kring eleverna och komplettera/ bolla lösningar och åtgärder sinsemellan”.

”Vi har haft samverkan i två elevärenden. Vilket har varit mycket positivt för eleverna. Genom att skolan samverkat med teamet har pedagoger kunnat möta eleven bättre utifrån hans förutsättningar. Teamets arbete med familjen och återkoppling till oss har gynnat elevens lärande”.

Resultat av insatser till enskilda elever har inte redovisats separat, utan ingår i den sammantagna resultatredovisningen i avsnitt 2.2. De uppföljningsmått avseende måluppfyllelse, att påbörja och fullfölja gymnasieutbildning, kan inte redovisas eftersom detta inte har följts på individnivå, bland annat på grund av sekretesskäl. Därmed kan det kvantitativa målet, enligt ansökan, att 50 procent av de med diagnos Asperger som påbörjar en gymnasieutbildning ska fullfölja den inom fyra år, inte heller redovisas.

2.4 Mål – Ökad kunskap och kompetens om målgruppen bidrar till att ändra attityder, förhållningssätt och bemötande av målgruppen

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till ökad kunskap och kompetens om målgruppen. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Berörda verksamheter får en ökad kunskap och kompetens om målgruppen.
- Attityder, bemötande och förhållningssätt gentemot målgruppen förbättras.
- Målgruppens möjligheter att ta del av fritids- och kulturaktiviteter ökar.

2.4.1 Arbetssätt och metod

Målgruppen som teamet och olika verksamheter möter har oftast ingen speciell tillhörighet och finns inte inom en specifik förvaltning eller verksamhet. Det är personer som finns överallt i samhället och som har svårigheter som alla behöver förstå och förhålla sig till. En stor del av teamets insats har, förutom att ge stöd direkt till målgruppen därför varit att erbjuda utbildningsinsatser kring neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och dess konsekvenser, förhållningssätt och bemötande till personal inom berörda verksamheter. Anhöriga har också behov av ökad kunskap och kompetens om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Många anhöriga (oftast föräldrar) har tidigare inte haft någon kontakt alls med någon myndighet och önskar stöd i att förstå och kunna hjälpa sin ungdom i vardagliga situationer. Många föräldrar berättar om ohållbara relationer och hemförhållande som håller på att gå överstyr. Föräldrar och ungdomar behöver stöd i att hitta lösningar som är hållbara på sikt.

2.4.2 Genomförda aktiviteter

Utbildningar, ärendehandledning, workshops och föreläsningar kring NPF har arrangerats och/eller initierats av teamet till personal inom berörda verksamheter, som till exempel Socialtjänsten, Anhörigcentrum, Förvaltningen för funktionshindrade, Activa, Folkhögskolor, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och SISU idrottsutbildarna och Parasportförbundet. Utbildning har även erbjudits till individer med NPF-problematik och deras närstående. Tabell 3

nedan visar totala antalet utbildningstillfällen och deltagare inom varje kategori (antal deltagare för utbildningar riktade till individer med NPF-problematik har inte dokumenterats).

Tabell 3, Antal utbildningstillfällen och deltagare sorterat på kategori

Utbildning riktad mot:	Antal tillfällen	Antal deltagare
Personal	38	505
Individer med NPF-problematik	19	-
Närstående	4	27

Utbildning som riktar sig mot personal har fungerat som en kompetensutveckling för de yrkesgrupper som möter målgruppen i sitt arbete, till exempel pedagoger, handläggare och arbetskonsulenter. Det har även erbjudits individuellt stöd till personal som kontaktar teamet, där antalet stödinsatser fram till denna slutrapport varit 48 stycken. Teamet har anordnat individuella träffar med anhöriga för kunskaps- och kompetensöverföring och haft en nära samverkan med Anhörigcentrum, för att gemensamt utveckla och erbjuda stöd och kunskap till anhöriga.

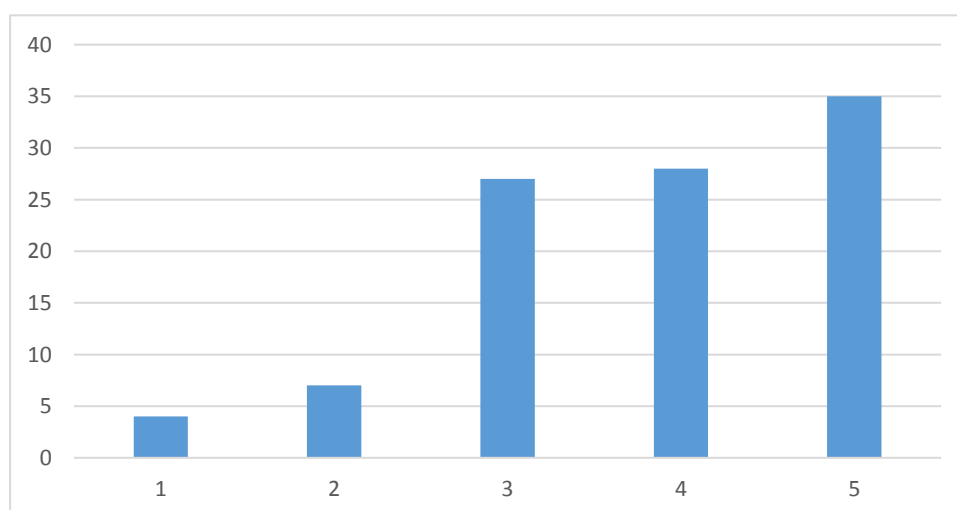
2.4.3 Resultat – Utbildningsinsatser

En enkät gavs ut till deltagarna efter utbildningen ”*Introduktionstillfälle om Neuropsykiatrisk funktionsnedsättningar*” för att skatta utbildningens innehåll och upplägg inom gradskalan 1-5. 101 besvarade enkäten där 35 angav högsta värdet (5) på påståendet: *Jag har fått ökad kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar*, vilket får ses som ett positivt resultat (diagram 7). Flera av deltagarna resonerade i stil med följande citat:

”Bra kunniga föreläsare som på ett bra sätt gjorde så att vi i klassen fick utrymme till frågor. Bra att få information från två erfarenheter”.

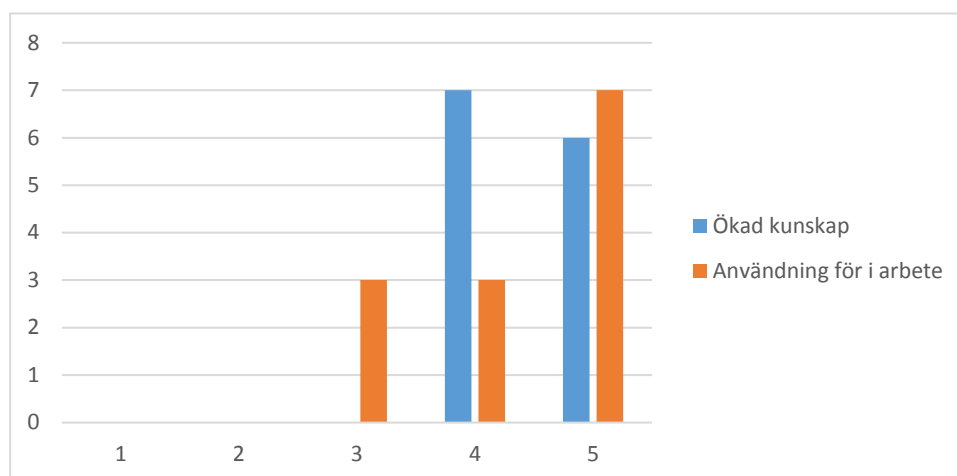
”Hade önskat mer fokus på hur man stöttar/hjälper/behandlar/strategier. Men en mycket bra genomgång”.

Diagram 7, Deltagarnas ökade kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (skala 1-5), antal.

Även arbetsterapeuten har föreläst för andra yrkeskategorier i skolan, såsom kurator, sjuksköterskor och rektorer. Under en av utbildningarna besvarade 13 individer den efterföljande utvärderingsenkäten (diagram 8). Alla ansåg sig ha fått ökad kunskap om vad en arbetsterapeut kan tillföra i stöd för målgruppen (blå stapel) samt att föreläsningen tillfört något som de kan ha användning för i sitt dagliga arbete (orange stapel).

Diagram 8, Utvärdering av föreläsning genomförd av arbetsterapeut (skala 1-5), antal.

2.4.4 Resultat – Fritids- och kulturaktiviteter

Satsningen syftade till att ge ökad möjlighet för målgruppen att ta del av fritids- och kulturaktiviteter. Dock visade sig behovet av stöd kring NPF-problematik vara så pass stort, speciellt kring individers skolgång och hemförhållanden, att teamet valde att inte fokusera lika mycket på stöd kring individers fritid. Det gör att det blir svårt att visa några effekter kring individers ökade möjligheter att ta del av fritidsaktiviteter. Detta bekräftas av den uppföljande utredningsenkäten, som gavs ut efter 6 månader, till de individer som haft kontakt med teamet. Av de 54 individer som svarat på enkäten var det endast 4 individer (7 procent) som angav att de testat en ny fritidsaktivitet.

Anledningen till att antalet ungdomar som testat på nya aktiviteter var så lågt tycks ligga i att de som besvarat enkäten inte finner något behov av att testa nya fritidsaktiviteter, eller att de redan går på någon aktivitet. Flera svar är formulerade på liknande sätt som dessa citat:

"Det var inte aktuellt. Har redan saker som jag gör och som jag gillar. Inget behov helt enkelt".

"Inte aktuellt, jag har mina intressen med film, musik och kändisar. Tränar gör jag med mamma sedan innan. Inget intresse av att testa nya saker just nu".

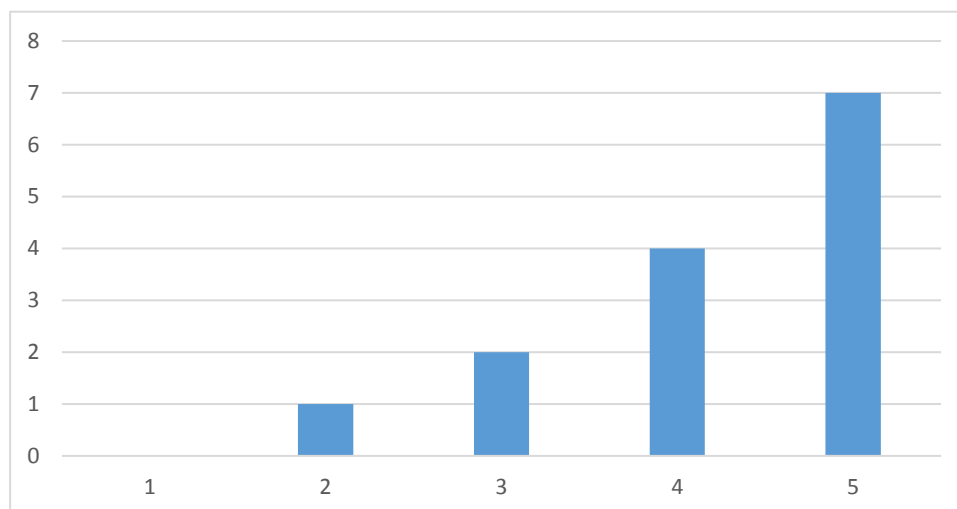
"Inte aktuellt. Jag trivs med min fritid och de saker jag gör idag. Inget behov av något nytt".

De 4 som angav att de testat på en ny aktivitet listade aktiviteterna mindfulness, gruppaktivitet hos anhörighetscentrum, yoga och teckning.

Även om teamet inte aktivt arbetat kring de specifika individernas möjligheter till ökade förutsättningar för kultur- och fritidsaktiviteter har det anordnats en föreläsning för SISU-idrottsutbildarna och Parasport Örebro län kring NPF-problematik, där även ishockeykonsulten från Svenska ishockeyförbundet deltog. Efter föreläsningen ombads deltagarna besvara ett antal frågor, där gradskalan 1-5 användes. 14 individer besvarade den efterföljande utvärderingen och sju av dessa (50 procent) angav det högsta värdet på frågan *Har du fått ökad kunskap om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar?* (diagram 9). I fritextsvaren angav flera att de tyckte det var

en intressant föreläsning med mycket lärorikt material, samtidigt som det efterlyses mer praktiska exempel och hjälpmedel som kan användas inom idrotten.

Diagram 9, deltagarnas ökade kunskap om NPF-problematik (skala 1-5), antal

2.4.5 Resultat – Kontakter och stödinsatser

Syftet med detta konsultativa arbete har varit att berörda verksamheter ska få en ökad kunskap och kompetens om målgruppen, vilket i sin tur ska leda till att attityder, förhållningssätt och bemötande förbättras. Ett sådant arbete borde leda till att fler inom målgruppen känner att de kontakter och stödinsatser som finns fungerar bättre, vilket också visar sig i den uppföljande utvärderingsenkäten.

38 ungdomar (70 procent) anser att de kontakter och stödinsatser dem har idag fungerar bättre efter kontakt med teamet. 5 ungdomar (9 procent) uppger att de fungerar sämre och 11 ungdomar (20 procent) anser att det inte blivit någon skillnad (se diagram 10). En av anledningarna till att många tycker det fungerar bättre är att teamet hjälpt till att samordna olika aktörer: *”Fått hjälp med samverkan. Fått hjälp av min kontakt på NP-samverkan att ta kontakt med Psyk, Unga vuxna, samt på Ung Komp (Arbetsförmedlingen). Fått vägledning och stöd kring att söka och starta igång med försörjningsstöd. Även fått stöd i hur jag ska tänka kring vardagen med dygnsrytm och planering”*.

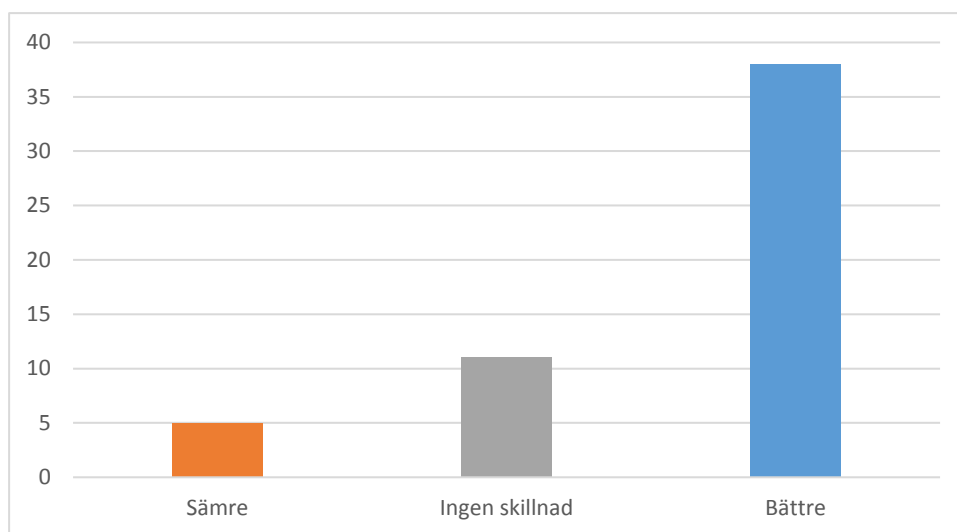
Detta behöver dock inte enbart betyda att berörda verksamheter fått en ökad kunskap och kompetens kring målgruppen. Det verkar snarare (utifrån uppföljningsenkäten) som att teamets arbete kring vägledning, behjälplighet i att dra igång olika processer som leder till en eventuell insats samt slussa vidare ungdomar till rätt stödkontakt varit en bidragande faktor till förbättringen. Några citat från enkäten:

”Jag har fått vägledning i vilka stödinsatser jag behöver och fått hjälp med att ta dessa kontakter”.

”Jag har via er på NP-samverkan fått kontakten med Ung Komp och startat igång en process kring min sysselsättning. Ev. kan de gå in och anpassa min anställning (lönebidrag). Det kan vara positivt. Annars kanske de kommer hjälpa mig att hitta ett annat arbete och gå in med lönebidrag. Det har varit värdefullt för mig att få komma hit till NP-samverkan och få bolla idéer och få stöd kring situationer i vardagen”.

”Jag hade inga etablerade kontakter och visste inget om arbetsmarknaden innan NP. Idag har jag fasta kontakter på Arbetsförmedlingen och Activa”.

Diagram 10, Antal individer som anser att kontakter och stödinsatser fungerar bättre.

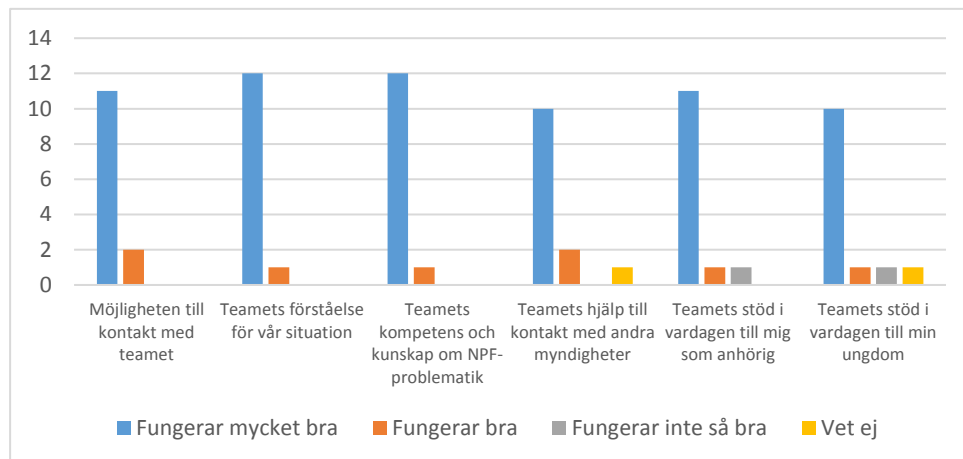
För de 27 ungdomar där det varit aktuellt med en vårdkontakt, som upprättats genom teamet, har det nästan genomgående resulterat i en insats som gett ungdomen det stöd som behövs. Endast två har angivit att de inte fått stöd i sin vårdkontakt. 24 ungdomar har varit i kontakt med annan kommunal verksamhet (som upprättats genom teamet), där 21 ungdomar angivit att kontakten resulterat i en insats som gett individen det stöd som behövs, samt tre ungdomar anser att de inte fått stöd i den utsträckning som de haft behov av.

2.4.6 Resultat – Anhörigas uppfattning om NP-samverkan

I mars 2018 gjordes en enkätundersökning som riktade sig mot anhöriga till ungdomar med NPF-problematik som deltagit i NP-samverkan. 13 av 18 anhöriga (72 procent) besvarade enkäten, vars resultat presenteras nedan.

En majoritet av de svarande anser att möjligheten till kontakt med teamet fungerat mycket bra, samt att teamet har förståelse för deras situation. Samtliga anhöriga anser att teamet har en bra och fungerande kompetens och kunskap kring NPF-problematik (12 har svarat *Fungerar mycket bra* och en har svarat *Fungerar bra*). 12 anhöriga tycker att teamet på ett bra sätt hjälpt till i kontakten med andra myndigheter, medan en anhörig inte har någon uppfattning kring detta. Majoriteten av de anhöriga anser även att teamet varit ett bra stöd, både till den anhörige och till ungdomen. En anhörig anser dock att stödet inte fungerat särskilt bra. Dessa resultat presenteras i diagram 11.

Diagram 11. Hur de anhöriga uppfattar kontakten med teamet i följande avseenden, antal.

5 av 13 anhöriga har tagit kontakt med andra verksamheter efter att ha träffat NP-samverkan. Av dessa 5 var det 4 stycken som fått hjälp av teamet att ta dessa kontakter. Alla 5 anhöriga som svarat att de tagit kontakt med andra verksamheter anser att de har fått det stöd som de har behov av.

I fritextsvar ombads de anhöriga svara på vad de uppfattar som den största skillnaden med teamets funktion i jämförelse med andra stödkontakter. Flera har svarat att NP-samverkan fungerar som en paraplyfunktion, där kontakten med olika myndigheter som Arbetsförmedlingen, Socialtjänsten med mera kanaliseras till den ungdom/anhörig som behöver stöd. De anser även att det finns en stor förståelse och kompetens om ungdomars problematik, där teamet kan anpassa sig efter ungdomens behov. Många ser även en stor fördel i att teamet kommit hem till ungdomen och fört samtal i deras hemmiljö. Nedan presenteras några talande citat från enkätundersökningen:

"NP-samverkan såg helheten, medan alla andra jobbar i stuprör. NP-samverkan såg hela vår familj, allas olika situationer, alla olika behov av stöd och hjälp. De fick individerna i familjen att må bättre och få starkare framtidshopp, gav oss stöd och verktyg och ökat allas livskvalitet. Sett till att de unga fått godkänt i skolan och kunnat gå vidare ut i livet. Behovet av helhet är synnerligen stort hos många, unga som anhöriga, och vi hoppas verkligen att denna helhetslösning får vara kvar".

"De tog oss på allvar och vi fick den hjälpen vi behövde som vi tyvärr inte fick från vare sig BUP eller någon annanstans. Utan hjälpen från NP-samverkan så hade min son inte klarat sista året på gymnasiet".

"Kunskap, flexibilitet, förståelse och stöd till föräldrarna. Deras kunskap är ovärderlig i kontakter med skolan eller myndigheter samt ger hopp om framtiden. Jag vänder mig alltid till NP-samverkan i första hand när jag ska lösa ett problem kring mitt/mina barn".

"Kan inte nog belysa vikten av en fortsättning av detta arbete i samma form, denna funktion behövs i samhället för att stödja våra ungdomar med NPF-problematik, så de kan ta del av skola och arbetsliv".

2.5 Mål – Ökad samordning och samverkan kring individer som har neuropsykiatrisk problematik

Enligt ansökan har satsningen flera mål som relaterar till ökad samordning och samverkan kring individer som har neuropsykiatrisk problematik. Dessa delmål listas nedan och beskrivs sammantaget i följande avsnitt.

- Organisationernas resurser tydliggörs genom samverkan.
- De i målgruppen som tar kontakt med teamet får en samordnad individuell plan (SIP), om det bedöms underlätta.

2.5.1 Arbetsätt och metod

Ett av NP-samverkans huvuduppdrag har varit att samverka med andra. Vid varje nytt ärende har teamet kartlagt vilka andra aktörer eller stödfunktioner som finns sedan tidigare runt den enskilda individen och vilka insatser som pågår.

Eftersom NP-samverkan ska vara en kompletterande och lotsande verksamhet har det varit viktigt att ha kunskap om vilka verksamheter som individer kan vägledas till, så att individen får det stöd och lotsning som är lämpligt utifrån det individuella behovet. Många verksamheter är inblandande när det gäller individer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, både inom det egna huvudmannskapet och däremellan.

Efter några möten har det ibland visat sig att det finns många och svåra problemområden som behöver lösas som exempelvis: saknar sysselsättning, ingen ekonomi, ingen bostad, svåra familjeförhållanden och saknar vårdkontakter. I dessa ärenden krävs samverkan med många andra berörda verksamheter och ofta har individen svårigheter inom många olika livsområden. NP-samverkan finns som en sammanhållande länk och ”kitt” mellan individen och övriga berörda, samt som ett individuellt stöd för individen själv.

Det handlar om kontakter med bland annat olika delar av Socialtjänsten, Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA), Samba-teamet, försörjningsstöd, skolor, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Vägledningcenter, psykiatriens olika verksamheter (främst BUP och Unga vuxna) samt Barn- och vuxenhabiliteringen. Arbetet är många gånger tidskrävande då teamet både arbetar med att hitta långsiktiga lösningar för individen, samtidigt som den aktuella situationen behöver prioriteras. En del av teamets uppdrag har varit att se helheten och tydliggöra ansvaret mellan aktörer runt den enskilda individen, vilket har genererat många möten med de olika samverkanskontakterna. Eftersom teamets insatser också omfattar stöd till den enskilde i övergången från gymnasieskolan till vidare studier eller arbetslivet har kontaktytorna för teamet varit omfattande.

Teamet har en resursgrupp som består av representanter från verksamheter som Barn- och ungdomshabiliteringen (Region Örebro Län), Vuxenhabiliteringen (Region Örebro Län), Unga vuxna (psykiatri i Region Örebro län), Socialpsykiatri (Förvaltningen för funktionshindrade), Gymnasieförvaltningen (Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete - FUF), Förstärkt öppenvård (Socialförvaltningen) och NSPH (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa). Resursgruppen har följt hela satsningen och var med och tog fram underlaget för satsningen inför uppstart. Regelbundna möten med resursgruppen har varit ett sätt att öka samverkan och kunskap om varandras olika uppdrag och insatser till målgruppen.

2.5.2 Genomförda aktiviteter

Teamet har kartlagt vilka verksamheter som individer kan vägledas till samt kontaktat och samverkat med kontaktpersoner inom olika berörda verksamheter som blivit delaktiga i arbetet

kring individernas problematik. Teamet har även initierat och vid behov följt med till de kontakter som varit aktuella i det enskilda ärendet. Efter vägledning från teamet har det upprättats 13 vårdkontakter, 58 kommunala kontakter och 52 övriga kontakter som till exempel Ung Komp, Arbetsförmedlingen, Allmänpsykiatri, Unga vuxna och Activa. Teamet har även initierat 3 SIP:ar för de individer som inte redan hade en sådan och där ett behov fanns.

Under hela projektiden har representanter från satsningen initierat möten och deltagit i olika ledningsgrupper, nämndsammanträden och i andra sammanhang för att öka kunskapen om satsningen. Det har även bedrivits ett arbete för att öka samverkan mellan de två förvaltningarna som varit huvudansvariga för satsningen (Förvaltningen för funktionshindrade och FUFA).

2.5.3 Resultat - Samverkanskontakter

En enkätundersökning har skickats ut till 22 av de verksamheter som teamet haft samverkan med sedan 1 september 2015, varav 13 stycken (60 procent) har besvarat enkäten. Exempel på verksamheter som teamet samarbetat med är Samverkansteamet, KAA, Anhörigcentrum, Ung Komp och SISU-idrottsutbildarna.

Av de 13 verksamheter som besvarat enkäten anger flera att samverkan med teamet varit lyckad eftersom teamet varit öppna, tillgängliga, engagerade, lösningsinriktade och prestigelösa. Det finns även en bra samsyn kring ungdomarna med bra planering och arbetsfördelning. Ett talande citat från enkäten lyder:

”En vilja att samarbeta och att jobba för ungdomens bästa. Bra samtal och diskussioner med de som arbetar på NP-samverkan, kunniga och har en helhetsbild”.

De strukturella hinder som försvårat möjligheterna till samverkan anser de svarande vara organisationsstrukturer, olika förväntningar, olika huvudmän och väntetider med mera. Flera beskriver en tröghet i systemet med utdragna processer som förhindrar snabba och effektiva lösningar. Ett citat från enkäten:

”När verksamheter blir fyrkantiga och håller hårt i sina ramar och regler. Långa väntetider. Detta svar är allmänt kring samverkan och inte specifikt till NP-samverkan”.

Verksamheterna fick även svara på vad de upplever att NP-samverkan har för utvecklingsområden gällande samverkan. Flera har svarat att det behövs mer personal för att kunna möta behovet från ungdomar och föräldrar, ett utökat uppdrag som vänder sig till yngre barn/ungdomar och deras familjer samt ge stöd över en längre tidsperiod.

2.5.4 Resultat - Informationsspridning

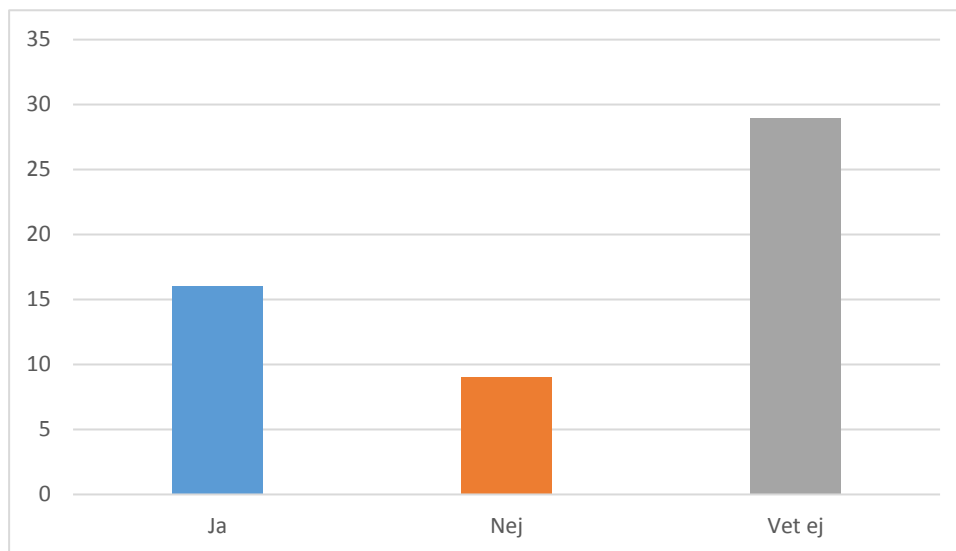
En god samverkan skulle kunna bidra till spridning av information om olika verksamheter som kan vara behjälpliga i målgruppens problematik. De individer som deltagit i satsningen fick i den uppföljande utredningen svara på frågor kring ifall det blivit lättare att hitta information om sin problematik och det stöd som de har rätt till.

16 ungdomar (30 procent) tycker det blivit lättare, 9 (17 procent) anser inte det och 29 (53 procent) har svarat att de inte vet (se diagram 12). Vissa kommentarer som de svarande gett antyder att de

redan tidigare visste vilka insatser de hade rätt till samt vart de kunde få stöd: *"Hade okej koll förut, men tog inte tag i saker. Nu är jag lite mera på gång och lite mer drivande själv"*. Dock är det inte alla som lämnat en kommentar till varför de svarat nej/vet inte.

De individer som angett att det har blivit lättare att hitta information kring stöd efter kontakt med teamet anser att de har bättre koll på vad de ska fråga efter samt vart de hittar informationen: *"Ja delvis för nu har jag etablerade kontakter på Arbetsförmedlingen och Samhall. Jag vet lite mer vilka rättigheter jag har då jag fått info om Försäkringskassan med mera"*. Flera anger även att ett ökat självförtroende har gjort det lättare att på egen hand söka det stöd som behövs: *"Har fått bättre koll generellt. Jag tror också mer på mig själv och min kapacitet. Min kontakt på NP-samverkan har stöttat mig att ringa vissa samtal och suttit med när vi ringt. Nu vågar jag göra sådana samtal själv, det är skönt! Tidigare visste jag ju inget om till exempel Försäkringskassan"*.

Diagram 12, Antal individer som upplever att det blivit lättare att hitta information om det stöd som behövs.

Det har även upprättats en Facebooksida där information kring teamet och neuropsykiatrisk problematik sprids. När denna slutrapport skrivs har 1 121 besök gjorts på sidan varav 157 varit unika följare.

2.6 Intervjuresultat

Åtta öppna intervjuer har genomförts, i grupp eller individuellt, med projektledare, projektteam, specialpedagoger och rektor på Virginska gymnasiet, specialpedagoger och rektor på Tullängsgymnasiet, representanter från resursgruppen samt ansvariga chefer, varav en tillika projektägare. Totalt har 17 personer deltagit på intervjuerna, som syftat till att fånga sådana kvalitativa aspekter som inte synliggjorts av övrig uppföljningsdata. Intervjuerna har, utifrån en strukturerad intervjumall, fokuserat på hur satsningens mål och resultat har uppnåtts, samt hur upplevda positiva effekter respektive hinder och svårigheter har uppstått och visat sig. Vidare har diskussioner förts kring behov av fortsatt utveckling och eventuell implementering. Nedan redovisas resultaten från samtliga intervjuer, sammantaget under respektive rubrik.

Förutsättningar

Av intervjuerna framgår att NP-samverkan skulle varit en gemensam satsning mellan Örebro kommun och Region Örebro län. Olika syn internt i regionen på behov av gemensam satsning, resulterade till slut i att de inte gick in med medel. De medverkar dock praktiskt i satsningen genom samverkan.

Inför satsningen var det, enligt projektledaren, viktigt att förankra med skolorna. Representanter från Virginska gymnasiet deltog exempelvis på studiebesök till Uppsala. Enligt projektteamet informerade de brett om satsningen, vilka de var och vad de kunde erbjuda. Alla specialpedagoger på skolorna var inbjudna till ett informationsmöte om satsningen. Trots förarbetet går meningarna isär om satsningens förankring. Enligt rektor på Virginska gymnasiet blev *”starten märkelig för min del. Jag halkade faktiskt in när jag började ligga som kopia på mejl, där jag skulle delta i anställningsintervjuer till något som jag inte kände till.”* Rektor på Tullängsgymnasiet beskriver att han inte fick någon information alls om satsningen, utan av en tillfällighet fick kunskap om denna via en medarbetare. En förklaring som ges till brister i förankringsarbetet på gymnasieskolan kan vara organisationen med elevhälsoteam med stark programtillhörighet och avsaknad av organisationsövergripande samverkan.

I satsningens team ingår funktionen arbetsterapeut, som är en ny funktion i skolan. Anledningen till funktionen i teamet var att den bland annat skulle tillföra kompetens kring specialhjälpmedel. Enligt den förra projektledaren fanns en okunskap inom skolan om varför funktionen arbetsterapeut behövdes. Ett samarbete etablerades dock tidigt med Virginska gymnasiet medan samarbetet med Tullängsgymnasiet var trevande. Arbetsterapeuten blev anställd på FUFA och placerades på Virginska gymnasiet. Enligt rektorn på Virginska gymnasiet har Tullängsgymnasiet inte haft samma behov. På Tullängsgymnasiet var rektorns upplevelse att *”när vi väl fick fatt på vad det var försökte vi med några trevande försök få hjälp med några elever vi hade, vilket också var trögt.”* Enligt projektägaren är NP-samverkan ett erbjudande till skolorna, och handlar om *”skolans förmåga att möta och implementera arbetsterapeuten”*. Enligt nuvarande projektledare ser skolorna nu behovet och vill ha stöd från teamet.

Det framgår av intervjuerna att satsningen har tagits emot på olika sätt. Under satsningens två första månader besökte teamet många verksamheter i kommunen. Enligt projektteamet såg verksamheterna *”ganska snabbt belbeten och sin del i det. Nu menar jag inte skola utan socialtjänst, Activa och Försäkringskassan”*. Enligt den förra projektledaren fick hon och teamet *”ha många möten och förklara behovet av stöd till målgruppen”*. Det upplevda *”motståndet kom inifrån kommunens verksamheter”*. När hon slutade som projektledare fanns *”fortfarande kritik från ledningen på skolstöd... de som tog emot oss med öppna armar var socialförvaltningen. De insåg att de inte har kunskapen att möta målgruppen.”*

Enligt projektägaren har *”det varit rörligt i verksamheten”*. Under satsningens gång har tre olika personer haft funktionen arbetsterapeut. Den första arbetsterapeuten slutade efter ett år och den tredje och nuvarande arbetsterapeuten började i oktober 2017. Det var egentligen inte förrän då som samarbetet mellan Tullängsgymnasiet och arbetsterapeuten etablerades, enligt rektorn. Två år in i satsningen slutade projektledaren och den nuvarande projektledaren började maj 2017. Enligt rektor på Virginska gymnasiet har personalomsättningen *”krävt nystarter”*, men som projektteamet

ändå inte upplevt som ett hinder. Resursgruppen och projektägare uttrycker att satsningen varit stabil trots personalomsättningen.

Efter att satsningen varit igång ett år beslutade Nämnden för funktionshindrade att tilldela projektteamet en extra resurs under ett år för att möta behov och efterfrågan. Den extra resursen upphörde augusti 2017, vilket medförde att kön till NP-samverkan ökade. Virginska gymnasiet sökte vid satsningens start även medel från Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) för en liknande satsning som, enligt resursgruppen, var tänkt att komplettera NP-samverkan.

Metod och praktiskt arbetssätt

Målgruppen, ungdomar och unga vuxna 15-24 år, har haft två ingångar till NP-samverkan. Elever har haft en ingång via sina skolor, i första hand Virginska gymnasiet och Tullängsgymnasiet. Målgruppen har också kunnat ta direktkontakt med teamet beroende på problematik som individen har.

Enligt projektledarna handlar satsningen om att *”identifiera individens behov, kartlägga vad individen/närstående behöver och sen lotsa, vi ska inte behandla”*. Teamet kartlägger individens behov, *”vi kartlägger visuellt men med olika material. Ofta ritar vi på tavlan, har bilder och texter. Vi tittar på helheten.”* I kartläggningen inventerar teamet vilka andra kontakter individen har haft och vilka insatser individen har fått tidigare. Även om det handlat om struktur i skolan tittar arbetsterapeuten på individens hela dag. När teamet träffar en anhörig arbetar de på liknande sätt, de använder verktyget *”Livshjulet”*. Enligt teamet arbetar de med instruktioner och insatser till ungdomarna. De har exempelvis erbjudit stöd i hur man strukturerar sin vardag eller bistått med annan kontakt. Teamet beskriver arbetet som – *”jag finns, jag är den som roddar, hållandet, den som påminner om att gå till försörjningsstöd, hjälper till, och går med dem dit. Behövs ett team som kan hjälpa dem dit.”*

Enligt resursgruppen visade det sig efterhand att det fanns två olika grupper inom målgruppen, en grupp som klarade sig med en kontakt eller kortare insatser, och en grupp med en mer komplicerad bild. För den senare gruppen hamnade teamet mer i att samordna insatser kring individen.

På skolorna, i första hand Virginska gymnasiet och Tullängsgymnasiet, kommer förfrågningar enligt teamet från lärare, elevhälsans personal, men främst från specialpedagoger. Kontakten har bestått i att arbetsterapeuten har stöttat specialpedagoger på olika sätt i hur de kan arbeta. Arbetsterapeuten har även stöttat eleverna i deras vardag, vilket inte en specialpedagog kan göra i sin tjänst, enligt flertalet av de intervjuade. Eleven har även kunnat ta direktkontakt med teamet beroende på problematik som eleven har, enligt resursgruppen.

På Virginska gymnasiet, introduktionsprogrammet, har arbetsterapeuten träffat elevhälsoteamet en gång i veckan. På de nationella programmen har däremot inte elevhälsoteamet träffat arbetsterapeuten regelbundet. Där har specialpedagogen tagit kontakt utifrån lärares upplevda behov, eller också att elever kontaktat NP själva. Enligt specialpedagog på introduktionsprogrammet handlar arbetet om struktur, *”bitta former för att få skolan att fungera, för att hjälpa eleven att komma till skolan, bitta motivation och hålla tider”*. Arbetsterapeutens arbete beskrivs som flexibelt utifrån de olika

behoven. Ett ökat intresse för NP:s insatser och stöd har medfört att teamet, förutom individmöten, börjat arbeta *”mer generellt mot personal och coacha lärare”*, enligt rektor på Virginska gymnasiet.

Enligt specialpedagogerna på Tullängsgymnasiet har de främst haft behov av stöttning med praktik (APL) och strukturer utanför skolan, i vardagen, med rutiner på morgonen för eleverna. *”Där vi känner tillkortakommanden är med just APL när de ska ut på praktik, särskilt med de som har språkstörningar. Det är kanske det man inte riktigt hinner med, vem har det som uppdrag?”* Enligt rektorn har arbetsterapeuten jobbat med lärare, mentorer och elever. NP-samverkan *”hjälper till med struktur i vardagen för eleven, det är oftast där det fallerar”*. Arbetsterapeut och specialpedagoger samarbetar runt eleven och gör upp en plan för hur de ska arbeta. En specialpedagog uttrycker *”jag är jätteglad för ett par extra ögon som jag kan bolla med. Om hon är med och observerar på en lektion, kan hon bolla med lärarna efteråt. Ser det som kvalitetsutveckling och driva det framåt för våra elever med funktionsnedsättning”*. Arbetsterapeuten har varit flexibel i arbetet med eleverna, exempelvis var de träffas. En av specialpedagogerna på Tullängsgymnasiet har även haft hjälp med elever som inte har en gymnasieexamen som får hjälp att komma vidare till Komvux och att bryta hemmasittandet på kvällarna. *”När vi väl har eleverna i skolan, har vi extraanpassningar som fungerar.”*

Enligt teamet har Tullängsgymnasiet efterfrågat handledning och föreläsning. En av specialpedagogerna på Virginska gymnasiet och arbetsterapeuten planerar för ett förebyggande och främjande arbete i arbetslagen med utbildning i förhållningssätt och värdegrund. På Tullängsgymnasiet har arbetsterapeuten deltagit vid arbetsplatsträffar och föreläst för personalen om hur man kan bemöta elever som har svårigheter, vilket har *”uppfattats som jättebra”*, enligt rektorn. Även specialpedagogerna på gymnasiet upplever föreläsningarna som bra. Föreläsningar har genomförts tillsammans med specialpedagog och skolpsykolog. Teamet har även stöttat anhöriga genom att ha föreläsningar för dem vilket har lett till att individerna vill fortsätta att träffa dem enskilt.

De i målgruppen som inte går i skolan har kunnat vända sig direkt till teamet, då det inte varit krav på remiss. Enligt resursgruppen skulle även de som inte kom in i barn- och ungdomspsykiatri kunna söka hjälp hos NP-samverkan. Då har en medarbetare i teamet exempelvis hjälpt till med att *”ta kontakt med socialtjänsten för att få rätsida för den här personens räkning”*. Även projektägaren lyfter teamets lotsningsfunktion. *”Vi äger inget ärende”*, enligt teamet.

Enligt projektägaren saknar andra verksamheter kunskap om målgruppen. NP-samverkan har specialistkunskapen och *”kan vara en brobyggare och hjälpa ungdomarna att bli hörda och förstådda och förse de andra med den kunskapen... du har rätt till ett stöd, behöver inte ha mer än de svårigheter jag upplever i vardagen”*. Teamet har arbetat med ärendehandlingar, vilket innebär att verksamheter kan höra av sig till teamet och 1-3 gånger bolla ett ärende med teamet. Enligt teamet är det socialtjänsten - dock *”inte de som placerar”* - som efterfrågat detta. *”De som placerar”* har fått mer kunskapshöjande insatser. Enligt nuvarande projektledare har NP och verksamheten Anhörigcentrum gemensamma temakvällar. Anhörigcentrum har inget uppdrag kring detta idag, enligt projektledaren. Enligt teamet har de även riktat sig till idrotten och haft gemensam föreläsning och temakväll samt introducerat individer till olika idrotter.

Samverkan

Utifrån intervjuerna framgår att samarbetet med andra verksamheter är alltmer etablerat. Enligt teamet har samverkan *"till viss del lossnat... vi har ökat deras förståelse om behov av att samverka och se helheten"*. De har själva blivit snabbare på att ta kontakt med andra verksamheter och det har blivit tydligare vilka aktörer teamet kan lotsa vidare till. Listan över samverkansaktörer är lång, socialtjänsten, Vägledningscentrum, Arbetsförmedling och Förvaltningen för funktionshinder Försäkringskassan, Försörjningsstöd, Samverkansteamet och Ung Komp med flera. Enligt projektägaren har de *"ett gott samarbete med ungdomsmottagningarna"*. Enligt nuvarande projektledare har de arbetat djupare med till exempel socialtjänsten, utifrån förfrågan från dem. Enligt de intervjuade har samverkansaktörerna förändrat sina verksamheter. Barn- och ungdomsmottagningen ser det som *"ett extremt gott samarbete"*, de kan lotsa ungdomar till NP-samverkan, enligt projektägaren. Socialtjänsten, försörjningsstöd, har lärt sig mycket av kompetenshöjningen och ärendehandledningen och *"tagit till sig att man behöver tänka helhet"*, enligt teamet och projektägaren.

Enligt teamet är det personberoende hur mycket samverkansaktörerna tar till sig. Teamet vill lyfta de som är förändringsbenägna för att inte fokusera på det som är negativt. Samtidigt finns det verksamheter och myndigheter som bemöter familjer och individer oprofessionellt, enligt teamet. *"Det finns en brist på insikt, förståelse och kompetens... Jag är förvånad att det är så dåligt, att så många blir behandlade på så fruktansvärt sätt. Jag har varit med personligen. Man kan ju åtminstone bemöta värdigt och med vänlig inställning... De vi träffar i föreläsning bygger på frivillighet och de är mer förändringsbenägna."*

Både teamet och resursgruppen beskriver att vissa ärenden har teamet ingen aktör att lotsa vidare till. Enligt teamet kan det bero på att *"Örebro kommun inte har tillräckligt med insatser för att möta dessa familjer, det saknas mottagare i vissa fall helt enkelt. Samba, samverkansteamet, säger att vi har träffat på flera av Örebro svåraste fall. Ingen kommer till Gå."* I de fallen har teamet, enligt resursgruppen, inte något annat att ta till än sig själva. *"Man gjorde försök att slussa vidare, men det tog tvärstopp."*

Enligt rektor på Virginska gymnasiet har teamet haft en *"bra mix"* med professioner i teamet, *"de har fyllt kompetensen"*. Enligt teamet har *"blandningen av kompetenser i teamet varit otroligt givande, både för oss själva för att vi har någon att bolla med men även för att kunna hjälpa individen vidare"*. Utifrån intervjuerna framgår ändå att teamet skulle behövt ytterligare någon kompetens. Både rektor på Virginska gymnasiet, projektledare och team beskriver behov av en socionom, mer kuratorsfunktion, utifrån föräldrars behov, vilket också påtalats i tidigare skede. Det visar sig att socialtjänsten har varit en större samarbetsaktör än psykiatrin och resursgruppen reflekterar över att *"hade vi anställt socionom som jobbat i socialtjänsten hade de haft ett bättre större personligt nätverk och säkert kunnat hitta andra vägar"*. Enligt projektägaren behövs inte någon annan kompetens, istället behövs en starkare förankring till regionen och psykiatrin.

Samarbetet med skolan har, enligt projektägaren, *"på senare tid varit mer lyckosamt än vad det varit tidigare... Det är skillnad mellan skolorna. Med vissa skolor har man haft gott samarbete från dag ett, till exempel Virginska"*. Enligt specialpedagogerna på Virginska gymnasiet har de haft ett väldigt bra och flexibelt samarbete med arbetsterapeuten, utifrån behov. De har hittat arbetsformer som passar för de enskilda eleverna. Enligt rektorn finns en vana och tradition på skolan med att arbeta med

externa kontakter och andra funktioner, då ungdomar på skolan har multisvårigheter. ”Hos oss blev det positivt att få till en ny funktion, arbetsterapeut”. Specialpedagogerna på Virginska gymnasiet har en tydlig bild av arbetsterapeutens funktion. ”Hon tittar mer på det som är icke-pedagogiskt, mer på saker hemma, hur stressad man är att komma till skolan, saker som påverkar för att klara av skolan”. Hjälpmedel har varit aktuellt på så sätt att arbetsterapeuten tipsar om vad som finns. Enligt specialpedagogerna kommer arbetsterapeuten med ett annat perspektiv som kompletterar väldigt bra och ger ett stöd i skolutvecklingen i stort. ”Skolan bortser inte från hemmiljö, men vi jobbar inte på samma sätt, det är inte vårt uppdrag eller del av våra mål. NP-samverkan är ett viktigt komplement som ser till helheten.” Lärare, mentorer och elever upplevde även de tidigare arbetsterapeuterna som ett stöd.

På Tullängsgymnasiet fanns initiala svårigheter i att få till ett fungerande samarbete. Enligt rektorn har samarbetet egentligen inte kommit igång förrän den tredje arbetsterapeuten började. Bytet av arbetsterapeut har enligt projektledaren inneburit att man har fått börja om på skolorna. Enligt specialpedagogerna på Tullängsgymnasiet framgår en annan bild över hur funktionen kompletterar specialpedagog. Enligt en uppfattning ”är det inte behov av arbetsterapeut i sig som vi saknar”. Samtidigt har de sett arbetsterapeuten som ett komplement men att ”lite grann är det lika. Om jag sitter med föräldrar ordnar jag också med strukturer även i hemmet, som förälder tänk på det här. Det går ändå lite i varandra. Men vi jobbar åt samma mål gemensamt”. Specialpedagogerna upplever att de inte räcker till i sina uppdrag, ”är glad om det finns tre i varje klass som inte har en diagnos”, men det får inte bli så att arbetsterapeuten ”kliver in och hjälper mig i mitt uppdrag, även om jag inte räcker till. Det är inte det jag har henne till.”

Rektorn på Tullängsgymnasiet beskriver funktionen arbetsterapeut ”inte som en arbetsterapeut utan mer som en stödjare för hela elevens situation oberoende av om det är hemma eller i skolan. Hennes kompetens har inte mina specialpedagoger. Specialpedagogerna kan inte hämta eleven, ringa och kolla om de är vakna. Min bild är att arbetsterapeuten jobbar konkret och åker och hämtar eleven”. Samtidigt är inte rektorn säker på om funktionen kommer fylla deras behov på skolan. ”Nu skulle jag önska en speciallärare till, en obunden som jag kan styra runt till lektionstid till de elever som har svårt. Sen har jag de som inte ens kommer till skolan, då har jag arbetsterapeuten, som är en bra ingång.” Enligt specialpedagoger på Tullängsgymnasiet kompletterar NP-samverkan på så sätt att ”de kan ha kontakt med BUP, då behöver man inte en till samtalspart”. NP-samverkan har även kompletterat i de delar där ingen har ett uppdrag, till exempel arbetet med APL – ”att komma ut på arbetsplats och hitta anpassningar är mer arbetsterapeut. Och rutiner hemma. Där tycker jag det är bra”. Samarbetet kring föreläsningar för lärarna upplevs som bra. Specialpedagogerna har även i olika utsträckning använt arbetsterapeuten som ett bollplank i hur de kan förbättra skolmiljön för elever med funktionsnedsättning och forma struktur för arbetet. ”Tillsammans når vi dit vi vill.”

Måluppfyllelse

De intervjuade anser att satsningen framförallt har nått individer som är i gymnasieålder och uppåt, det är mindre antal individer som går i årskurs 9. Enligt teamet blir behoven tydliga på gymnasiet, ”det är då det brakar”. ”Nu när NP finns känner jag att det är det vi har saknat”, enligt specialpedagoger på Virginska gymnasiet. Enligt teamet har det stora behovet av NP-samverkan generellt medfört ett totalt stopp för nya individer från november 2017 till februari 2018. De har en väntelista, vilket innebär att teamet har försökt stötta individerna i tur och ordning. ”Det har inte gått alla gånger. Svårt

att tacka nej till den som knackar på eller studieövergångar från åk 9 till gymnasiet. Vi ställer vissa frågor för att se vilka behov de har och om vi kan hänvisa vidare". De individer som står i två års kö till BUP för att få diagnos, kan under den tiden vända sig till NP-samverkan och få hjälp med vardagen och guidning, enligt resursgruppen. *"Det tycker jag är gott nog resultat för enskilda individer. Sen är det svårt att mäta och sätta i en stapel."* Enligt resursgruppen har man nått sin huvudmålgrupp, de som behöver enklare hjälp och som sen kan gå vidare. *"Sedan visade det sig att det även fanns andra problem som egentligen inte var teamets"*.

Flertalet av de intervjuade anser att satsningen bidrar till bättre måluppfyllelse, vilket dock inte anses kunna mätas förrän om ett antal år. Enligt rektorn på Virginska gymnasiet är satsningen lyckad, trots att man haft otroligt många mål med satsningen. *"Men det är svårt på tre år med begränsat antal personer"*. Rektorn på Tullängsgymnasiet delar uppfattningen om att det är för kort tid för att bedöma satsningens resultat och påtalar även att han föredrar att ha resurser placerade på skolan och inte centralt. Han anser dock att lärarna känt sig hjälpta av arbetsterapeuten, det finns någon att bolla med och att arbetsterapeuten hjälper till och har kontakt med eleven.

För individerna i satsningen finns det enligt projektägaren *"ingen tvekan om att det här har varit bra"*. Enligt rektorerna på gymnasierna är det svårt att säga *"att Pelle nu kommer till skolan. I något enstaka fall, men det är kort tid"*. Enligt specialpedagoger på Tullängsgymnasiet beror det även mycket på eleven och dess problematik hur det fungerar. *"Många elever som är under utredning har kontakt med habiliteringen, orkar inte med hur många kontakter som helst"*. Enligt specialpedagoger på Virginska har satsningen gett mycket för de elever som har varit motiverade. För de eleverna blir det en personlig utveckling och elever har fått bättre självkänsla och självförtroende, *"en förståelse och ett stöd i varför jag är som jag är och hur jag kan hantera det i olika situationer både i skolan och utanför skolan. Sedan finns det också exempel på elever där det har varit mycket mer skolinriktat, då har det varit ett stöd för elever och mig att få de extraanpassningar som behövs"*.

Enligt projektägaren har individerna som teamet möter många olika typer av svårigheter. Enligt teamet säger många ungdomar att det stöd de får i vardagen, strukturhjälp, har varit till stor hjälp. Framförallt att de börjar se sig själva på ett annat sätt och får en insikt i sin diagnos. Individerna har, enligt projektägaren, fått bättre förutsättningar att hantera sin situation och att hitta strategier för att vara i en skolmiljö. Enligt specialpedagog på Virginska gymnasiet kan även vägen till skolan vara problematisk. *"Vi har försökt möta, men det går inte. Att komma till skolan är så laddat."* Enligt specialpedagog på Virginska gymnasiet har de haft några fall med elever som har mycket hög frånvaro och problematik att komma till skolan och där skolan kanske inte har varit rätt för eleven. Då har arbetsterapeuten kopplats in och varit som en brygga över till annan verksamhet. *"Hon har varit en spindel så det varit en smidig övergång. För eleven har det varit väldigt bra och en trygghet"*.

Enligt flera av de intervjuade känner ungdomarna att de har någon som lyssnar på dem. Enligt projektägaren talar citat från ungdom som anser att de *"äntligen har blivit lyssnade på... för ett värdeskapande som är grundstommen i satsningen, men också lite ledsamt"*. Även föräldrarna säger att det är första gången någon lyssnar på dem, enligt teamet. *"Här får de minst 1,5 timme mot normalt 45 minuter. Det är så enkelt med tiden. Vi är mänskliga och har kunskap"*. Enligt teamet säger både föräldrar och ungdomar att de har fått hjälp med att se vilket *"smörgåsbord"* som finns i kommunen. För

många föräldrar har det varit tufft, enligt teamet. De har inte ork att leta själva, eller man kanske inte får information från andra verksamheter.

Satsningen har inneburit en kompetenshöjning för skolan, enligt specialpedagog på Virginska gymnasiet. Framförallt har arbetsterapeuten bidragit med ytterligare ett perspektiv och någon som ännu tydligare ser till helheten. Det har även bidragit till en högre förståelse hos lärare för elevens behov. I de elevärenden där arbetsterapeuten är inkopplad blir mentorn med på ett naturligt sätt och det blir ett nätverk för eleven. På det viset har arbetsterapeuten även nått de som inte deltagit i SPSM-projektet, enligt specialpedagogen. Det finns annars en *”farhåga i att lärare lämnar över... kan ni åtgärda det (läs elevens problem) och sen komma tillbaka”*. Det är även viktigt att eleven inte måste ha en diagnos utan har rätt till anpassningar oavsett diagnos eller inte. *”Att NP-samverkan har den ingången blir ett stöd för mig i samtal med arbetslagen”*.

Det finns även skolor som har förändrat sina verksamheter. Enligt teamet har de börjat tänka på ett annat sätt när de ser en ungdom med svårigheter. *”Det behöver inte vara skolan som är bekymret, det kan vara vägen till skolan, börjat tänka vidare”*. Enligt specialpedagoger på Virginska gymnasiet har satsningen inneburit ett oerhört stöd till elevhälsan. Några program ska börja skriva struktur för klasser på tavlan över veckan, för att få mer struktur i klassrummet. *”Det finns en vilja att förändra”*, enligt teamet.

Andra effekter

Satsningen har enligt teamet tydliggjort vilken konsekvens det kan bli i praktiken med en avgränsad målgrupp och vilka individer som kan få teamets stöd. Enligt teamet är det en *”utmaning i skolan när en individ som bor i Örebro får stöd, men bänkkompisen som är skriven i en annan kommun får ej stödet”*.

Enligt resursgruppen har satsningen också satt fingret på att socialtjänsten inte fungerar för vissa. *”Om det är organisationsproblem eller laganledning eller för lite resurser, vad det än är, är det tragik för dessa människor”*.

Synpunkter kring implementering

Samtliga intervjuade vill att satsningen ska fortsätta på något sätt, men det skiljer sig åt hur. En anledning till att man bör fortsätta är att satsningen pågått för kort tid. Flertalet vill också helst utöka satsningen. *”Man ska inte behöva gå ett halvår i kommunen innan man får hjälp, oavsett hur gammal man är.”*

Flertalet av de intervjuade ser behov av ett team. Enligt rektor på Virginska gymnasiet har *”det blivit ett fantastiskt bra team”*, som är multikompetent. Det finns en vinning med att ha olika yrkesbakgrunder i ett team, med kompetens i NPF, enligt nuvarande projektledaren. Enligt arbetsterapeuten i skolan är det positivt att ingå i ett team, med vilka man kan bolla olika frågor. Teamet önskar en utökning med en kuratorsfunktion som kan fånga upp föräldrafrågor och fungera som ingång i socialtjänsten.

Det finns stora behov hos befintlig målgrupp. Samtliga intervjuade påtalar att förebyggande insatser behövs även i de lägre åldrarna, från förskolan och framförallt mellanstadiet samt i övergången

mellan olika årskurser och stadier. I arbetet med yngre barn påtalas vikten av att arbeta handledande mot personal. Förutom målgruppen barn och elever anses även föräldrar behöva få stöd, liksom den äldre gruppen från 24 år. I några intervjuer refereras till forskning som beskriver att 75 procent av diagnoskriterierna försvinner under en normal uppväxt. *”Under tolv har man många symptom, men de försvinner tills man är 18. Sen finns det de som inte får bort problemen, det är de som är målgruppen”*. Utifrån denna utgångspunkt anses inte lösningen vara en vidgad målgrupp, utan istället en arbetsterapeut på lågstadiet för att möta behoven där.

Åsikterna om funktionen arbetsterapeut i skolan är splittrade. Samtliga anser att funktionen är bra och behövs i teamet, däremot varierar uppfattningarna om organisatorisk placering och tillhörighet. Enligt projektledaren måste en sådan funktion i skolan ingå i ett sammanhang och kanske som psykologerna ingå i elevhälsoteam. Projektägaren ser en *”risk med att implementera kompetensen i skolan innan de är mogna, då kan det bli ett motstånd”*, men menar också att kompetensen borde finnas i elevhälsoteam i skolan. Rektorn på Tullängsgymnasiet är nöjd med att dela en resurs med en skola till. *”Det är svårt att sätta fingret på vilken resurs som behövs. Det kan variera mycket. Ibland svårt att bedöma vad jag behöver göra för att få Kalle eller Lisa till skolan.”* Specialpedagogerna på Tullängsgymnasiet har olika uppfattningar om behovet av en eventuell placering på skolan, men ser behov av denna kompetens utanför skolan. Enligt specialpedagog på Virginska gymnasiet krävs att man arbetar på ett annat sätt och med skollednings och rektors draghjälp om man ska nå fler ungdomar i skolan. Det främjande och förebyggande arbetet behöver utvecklas och här finns möjligheten att använda professionerna i NP som kompletterande kompetenser i elevhälsoteamens arbete.

Arbetsterapeuten i teamet vill fortsätta vara en kompletterande funktion i skolan med lite andra glasögon och jobba tillsammans med eleverna och samtidigt utveckla och använda mer teknikstöd. Enligt teamet är det en lång startsträcka för att förändra i skolan. Grundkompetensen hos lärarkåren behöver höjas. Enligt specialpedagoger på Tullängsgymnasiet är det hög omsättning på yrkeslärare varför det behövs kontinuerlig fortbildning i NPF och en rutin för nyanställda på alla gymnasieskolor att delta vid vissa återkommande föreläsningar och utbildningar.

NP-samverkan ska enligt projektägaren vara en öppen ingång med syfte att vara en uppfångande, sorterande och lotsande funktion. Enligt teamet behöver helheten utvecklas genom samarbetet med andra verksamheter, med öppna ingångar så att teamet efter snabba och enkla insatser kan lotsa vidare. Teamet ser att det fortfarande saknas aktörer som de kan lotsa vidare till, om man inte har en diagnos, *”de vi har svårt att släppa”*.

Enligt resursgruppen behövs en fast ingång in i socialtjänsten, en person som har kunskap om problematiken och som kan slussa vidare. Detta skulle kunna etableras genom en koppling mellan NP och Samba (Centrum för samverkansstöd). Enligt projektägaren kan Centrum för samverkansstöd vara en övergripande samverkansform, där Samba och NP-samverkan utgör olika delar. Enligt nuvarande projektledare behövs också en ingång via Ung arena, som ligger inom FUFA, i någon form av koordinatorroll. Man bör enligt resursgruppen även säkerställa att NP inte bara blir konsultativt. Det finns ett värde att fortsätta med de direkta insatserna mot individer, samt enklare typer av samverkan, exempelvis slussa anhörig till anhörigcentrum. Under denna period har även uppdraget att utreda inrättandet av ett så kallat Hands-on team pågått. Enligt projektägaren ska

Hands-on teamet göra tillfälliga och akuta insatser, vilket inte är teamets funktion. Enligt båda projektledarna och teamet behövs en neutral plats där ungdomarna kan träffa teamet istället för på skolan eller hemma. Det är till fördel att sitta tillsammans med de verksamheter som också arbetar med målgruppen, dels underlättar det för ungdomar och dels för teamet att kunna bolla med andra. Det är viktigt att tänka ”paraply” och fundera ordentligt över lokalisering. ”Av NPs ärenden har många kontakt med försörjningsstöd och KAA. Vi har inte riktigt samma paraply för skolan.”

2.7 Ekonomiska effekter

I satsningens ansökan konstaterades att kommunens och regionens kostnader framöver kommer att öka för målgruppen, då antalet unga med neuropsykiatriska svårigheter blir allt fler. Stödinsatserna kostar mest på kort sikt och därför är satsningen viktig för att ge målgruppen förutsättningar och verktyg för att hantera sin egen situation och svårigheter på ett bättre sätt. Därmed kan långsiktiga kostnader minskas för hela samhället tack vare att denna unga målgrupp kan få en bättre fungerande vardag och i högre grad bidra till sin egen försörjning.

Enligt genomförda beräkningar i satsningens ansökan, som grund för återföringen, förväntades kommunalekonomiska effekter genereras till följd av att färre elever behöver gå om årskurs i grund- eller gymnasieskolan, färre elever behöver gå introduktionsprogram samt ett minskat beroende av försörjningsstöd. Dessutom förväntades behovet minska, på lite längre sikt, av insatser från Förvaltningen för funktionshindrade samt stödinsatser och institutionsplaceringar från Socialförvaltningen. Om ovanstående faktorer uppnås kommer de ekonomiska effekterna på sikt med stor sannolikhet överstiga kostnaderna för satsningen, även om de är svåra att tydligt identifiera i nuläget då de ännu inte är synliga.

Grundskolans kostnader för överåriga

En förväntad ekonomisk effekt av satsningen är att antalet överåriga i grundskolan minskar. Antagandena i ansökan motsvarar att sju elever skulle slippa gå om en årskurs tack vare teamets arbete. Det är dock svårt att härröra detta till satsningen eftersom man inte bedrivit något specifikt arbete i skolan med elever i årskurs 9, även om 15-åriga ungdomar ingått i den målgrupp som teamet har hjälpt. Enligt den åldersfördelning som finns tillgänglig för de ungdomar som teamet arbetar med så bör ungefär 14 individer varit 15 år. Av de individer som teamet arbetat med har drygt hälften fått en mätbar förbättring i sin hantering av vardagen, vilket motsvarar 7-8 elever. Hur många av dessa som varit aktuella för att gå om årskurs 9 är högst osäkert, men utgå från att fyra elever befann sig i riskzonen och att två sluppit gå om årskurs 9 tack vare teamet. Det ger i så fall en ekonomisk effekt på 150 tkr, fördelat på två år.

Gymnasieskolans kostnader för överåriga

En förväntad ekonomisk effekt av satsningen är att antalet överåriga i gymnasieskolan minskar eller att färre elever behöver gå ett år på introduktionsprogram för att bli behörig. Det är dock svårt att härröra detta till satsningen eftersom det specifika arbetet i gymnasieskolorna har visat sig svårt att följa upp. Utifrån den kända åldersfördelningen av individerna som fått hjälp av teamet, har cirka 45 individer i gymnasieåldern fått stöd. Drygt hälften av de individer som teamet arbetat med har fått en mätbar förbättring i sin hantering av vardagen, det vill säga cirka 20-30 elever. Hur många

av dessa som varit aktuella för att gå om en årskurs eller gå introduktionsprogram är inte känt, men eftersom i princip samtliga av de som svarat på den kartläggning man gjort har angett skolan som ett problemområde, så kan förutsättas att relativt många, säg 10 av dessa var aktuella och att hälften av dem (fem) fick så pass mycket stöd av teamet att de inte behövde detta extra år i skolan. Det ger i så fall en ekonomisk effekt på 425 tkr, fördelat på tre år.

Minskat behov av försörjningsstöd

En förväntad ekonomisk effekt av satsningen är ett minskat behov av försörjningsstöd, som resultat av att fler ungdomar fullföljer sin gymnasieutbildning. Det är dock svårt att särskilja satsningens effekter för de som fått stöd särskilt eftersom det är svårt att definiera en jämförelsegrupp. Målgruppen är inte per definition i beroende av försörjningsstöd, utan är i en ålder då försörjningsstöd eventuellt kan bli ett utfall, antingen direkt eller senare. Många kan också växla mellan olika typer av försörjning och vara berättigade till aktivitetsstöd från Försäkringskassan. Varken bland de individer som fått en mätbar förbättring i sin hantering av vardagen, eller övriga, kan någon påtaglig förändring i vilken försörjning de har ses. Det finns de som gått från försörjningsstöd/studiemedel till aktivitetsersättning vilket kan bedömas som ett gott kommunal-ekonomiskt utfall, men också de som gått till Komjobb och arbetsmarknadsstöd, vilket kan ge ökade kommunala kostnader. Cirka 20-30 individer har blivit lotsade via satsningen till FUFU, vilket skulle kunna bidra till ett tidigare stöd för att undvika försörjningsstöd, men kan också generera mer utbetalningar. Den ekonomiska effekten på försörjningsstöd är därför svår att bedöma utifrån denna utvärdering, även om de långsiktiga effekterna säkerligen ändå är goda. Enligt utvärderingen har mellan 45-75 procent av individerna i satsningen fått en förbättrad vardag. Av de cirka 13 individer som enligt den initiala kartläggningen haft försörjningsstöd, skulle det motsvara 6-10 individer. Lågt beräknat kan 6 individer antas inte behöva försörjningsstöd under vardera ett år, á 70 tkr, det vill säga motsvarande cirka 420 tkr.

Minskat behov av insatser 13-24 år från Förvaltningen för funktionshindrade

En annan förväntad effekt av teamets arbete är att insatser hos Förvaltningen för funktionshindrade ska minska, exempelvis daglig verksamhet, dagverksamhet, stöd i enskilt boende, boendestöd och personligt ombud. Initialt får man räkna med att kostnaderna ökar på grund av att individernas behov synliggjorts, men senare minskar de förhoppningsvis tack vare ett därmed tidigare proaktivt arbete. Utifrån de kartläggningar och uppföljningar som gjorts har förvaltningen fått fler kontakter under teamets arbete, uppskattningsvis cirka 30 individer. Dessa bidrar till ökade kostnader på kort sikt, men troligen desto lägre i ett längre perspektiv. Dessutom har 45-75 procent av de cirka 40 individer som tidigare haft kontakt med förvaltningen, fått en förbättrad vardag. Det handlar då om ungefär 20-30 individer där teamet troligen bidragit till en minskad belastning på förvaltningens ordinarie verksamhet.

Minskat behov av institutionsplaceringar och andra stödinsatser från Socialförvaltningen

Ungefär 50 individer av de 180 som teamet haft kontakt med, har också tidigare haft kontakt med socialtjänsten i någon omfattning, det vill säga relativt stor andel. Enligt de kartläggningar och uppföljningar som gjorts, har ungefär hälften av dem lämnat den kontakten under teamets arbete. Det borde leda till minskade kostnader på kort sikt för förvaltningen. På längre sikt bör också

kostnaderna minska för de 180 individer som ingått i arbetet, dels eftersom 80-135 av dem har fått en bättre fungerande vardag och dels har de i genomsnitt blivit vägleda till åtminstone en ny kontakt som kan hjälpa dem i sin situation på sikt.

2.8 Satsningens kostnader

Satsningen har beviljats medel för att pågå under tre år, det vill säga till och med augusti 2018. Fram till 2017-12-31 (årsredovisning 2017) kan kostnaderna för satsningen summeras till 4 517 tkr. Den totala budgeten som är beviljad för hela treårsperioden uppgår till 6 200 tkr. Prognosen visar dock att kostnaderna för hela satsningen, under förutsättning att den fortgår sin beviljade treårsperiod, kommer summera till cirka 5 800 tkr.

Ytterligare en projektmedarbetartjänst finansierades från 1 september 2016 till 31 augusti 2017 av Förvaltningen för funktionshindrade. Kostnaden för den tjänsten redovisas i tabell 4 nedan som extern satsning. I den återföringsplan som presenteras nedan inkluderas dock inte dessa 450 tkr då de inte har belastat reservationen för sociala investeringar.

Tabell 4. Kostnader för satsningen NP-samverkan.

Kostnadspost	Budget, totalt	Utfall, 2017-12-31	Utfall, totalt (prognos)
Personal	4 920	3 814	4 902
Lokal	600	267	347
Material, övrigt	680	436	551
Summa	6 200	4 517	5 800
Extern satsning	450	450	450

2.9 Kostnadsnyttoanalys

Den ekonomiska modell som används inom arbetet med sociala investeringar i Örebro kommun utgår ifrån att nettokostnaden för genomförandet av en satsning åtminstone ska gå jämnt upp med effekterna och summera till noll, det vill säga att satsningen i sin helhet finansieras av de effekter som genereras på den kommunala ekonomin. Om effekterna blir större än så uppstår ett överskott för kommunen och de nämnder där effekterna uppkommer.

I en kostnadsnyttoanalys ställs kostnaderna i förhållande till de ekonomiska effekterna. För att genomföra en sådan analys justeras utfallet av kostnaderna, per 2017-12-31, upp till 5 200 tkr för att motsvara hela perioden för satsningen fram till april 2018, vilket är den period som denna utvärdering avser.

På kort sikt är det svårt att tydligt påvisa att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaden på 5 200 tkr. Kostnaderna kommer snarare öka under en period på grund av att individernas behov synliggjorts. På längre sikt tyder dock mycket på att kommunen kommer kunna räkna hem kostnaderna för verksamheten tack vare ett tidigt proaktivt arbete, under förutsättning att effekterna för målgruppen utvecklas som förväntat.

Kostnad per deltagare

Om kostnaderna för satsningen fördelas på de 180 ungdomar som tagit del av teamets stöd motsvarar det drygt 29 000 kronor per ungdom. Insatserna har förstås varit olika omfattande, olika angelägna och av olika slag, men de flesta har dock gett ett positivt resultat enligt SDQ-resultaten och ungdomarna själva. Tas även insatserna mot de 131 anhöriga med i beräkningen fördelas kostnaderna på totalt 311 individer, vilket motsvarar drygt 17 000 kronor per individ.

Om kostnaderna för satsningen endast fördelas på de ungdomar som fått en förenklad vardag och/eller haft en positiv progression i SDQ (80-135 ungdomar), skulle kostnaden per ungdom hamna inom intervallet 39 000-65 000 kronor. Denna kostnad kan ställas i relation till att behöva gå om ett år i gymnasiet, som förväntas vara en av de effekter som satsningen bidrar till att motverka, vilket motsvarar cirka 85 000 kronor. Detta bör ses som en låg kostnad för att motverka utanförskap.

Samhällsekonomiska aspekter

De ekonomiska beräkningar som genomförts i denna utvärdering avgränsar sig till den kommunala ekonomin. Utöver dessa innebär NP-samverkans insatser sannolikt en del effekter för andra aktörer inom samhället.

Bland annat borde regionen kunna få kostnadsreduceringar till följd av minskat behov av psykiatri- och habiliteringsinsatser. Dessa kan dock komma att öka initialt då fler som har rätt till stödet finner det via vägledning från teamet. Även Försäkringskassan kan på sikt komma att minska sina kostnader till följd av minskat behov av aktivitetsersättning, då de som är berättigade ersättningen inte längre behöver den då de kan hantera sina svårigheter genom rätt stöd och verktyg. Det i sin tur resulterar i förbättrade förutsättningar att nå egen försörjning.

Detsamma gäller Arbetsförmedlingen som genom satsningen kan få minskade kostnader för aktivitetsstöd. Vad gäller missbruksproblematik, som många gånger blir följd av att en individ inte får rätt stöd för att klara av att hantera sina egna svårigheter, kan satsningen resultera i minskat behov av insatser från kommunen. Om även kriminalitet går att undvika som en effekt av satsningen reduceras kostnaderna för Kriminalvården. Satsningen kan även bidra till ett generellt ökat förtroende för myndigheter, både hos ungdomar och föräldrar, som kan leda till ett minskat avstånd och större förståelse mellan invånare och samhällsinstanser.

3 Analys och slutsatser

3.1 Slutsatser

- Trots förändrade förutsättningar med byte av personal i teamet, framförallt funktionen gentemot skolorna, vilket krävt omstarter i arbetet har satsningen varit stabil och genererat positiva resultat.
- Flertalet av de intervjuade inom skolan anser att satsningen bidrar till bättre måluppfyllelse, vilket dock inte anses kunna mätas förrän om ett antal år. Detta arbete kräver långsiktighet.

- Det är, på kort sikt, svårt att tydligt påvisa att satsningen genererar ekonomiska effekter som överstiger kostnaderna. Kostnaderna kommer snarare öka under en period på grund av att individernas behov synliggjorts genom satsningen. På längre sikt tyder dock mycket på att kommunen kommer kunna räkna hem kostnaderna för verksamheten tack vare ett tidigt proaktivt arbete.
 - Av de ungdomar som angett att de har en kommunal insats i den uppföljande utredningen har 33 procent minskad problematik i den andra SDQ-mätningen. Detta innebär att det kvantitativa måttet om 20 procent, enligt ansökan, har uppnåtts.
 - Satsningen har nått 180 unika ungdomar samt 131 unika närstående. De individer som har tagit del av stödinsatser från teamet har visat mest positiv progression avseende *Problem i vardagen*. Enligt SDQ-mätningarna och uppföljande utredningen har metoden visat tydligast positiva resultat för målgruppen 18-20 år och därefter 15-17 år och 21-24 år.
 - Av de 180 ungdomar som teamet arbetat direkt med, har 45-75 procent visat sig fått en förbättrad vardag och kan därmed hantera sin vardag på ett bättre sätt.
-
- Satsningen beskrivs som positiv och lyckad och har nått den målgrupp som är i behov av stöd.
 - Satsningen har även visat på brister i möjlighet att lotsa vidare, vilket har skapat en kösituation och inneburit svårigheter att möta det ökade behovet.
 - Samarbetet med andra aktörer har blivit mer etablerat och det har blivit tydligare vilka aktörer teamet kan lotsa vidare till. Bilden av aktörer är dock inte heltäckande, vilket medför att teamet i vissa fall inte kan släppa ärenden helt, som har en mer komplicerad bild och behov av samordnande insatser.
 - Satsningen visar på vikten av fasta ingångar till samverkansaktörerna för att underlätta samverkan kring en individ.
 - Det har varit positivt att det inte funnits krav på att de individer som uppsöker teamet ska ha någon fastställd neuropsykiatrisk diagnos eller remiss, en så kallad lågröskelverksamhet. Utan det har räckt med att individen upplever svårigheter som indikerar neuropsykiatrisk problematik.
 - Satsningen visar på behov av ett team som är sammanhållande för individerna gentemot andra verksamheter och aktörer.
 - Ett gemensamt arbetssätt med att kartlägga visuellt och med olika material i samtalen med ungdomar och anhöriga har varit positivt för att skapa delaktighet och samspel med individen, men även att teamet tänkt helhet, individens hela dag och livssituation i övrigt.
 - Teamet beskrivs som mycket kunniga, flexibla, tillgängliga, lyssnande och mänskliga.
 - Stort behov av insatser teamet medförde att mindre fokus lades på att öka individens möjligheter att ta del av fritidsaktiviteter. Det visade sig att målgruppen hade ett lågt intresse för och behov av att testa nya fritidsaktiviteter.
 - Arbetsterapeuten i skolan har varit ett stöd och komplement till personalen och funktionen har bidragit med ytterligare ett perspektiv, ”det icke-pedagogiska” och helheten till personalen.
 - Det framkommer olika syn på frågan om arbetsterapeutens placering och organisations-tillhörighet.
 - Teamet har genomfört utbildningsinsatser och ärendehandledning utifrån behov för samverkansaktörerna, vilket har inneburit en kompetenshöjning för samverkansaktörerna.

- Satsningen har inneburit en kompetenshöjning även för skolans personal, framförallt elevhälsoteamen och specialpedagogerna, samt har gett lärare en högre förståelse för elevens behov.
- För individerna har det varit viktigt att kunna träffa teamet på en neutral plats, centralt belägna lokaler, istället för på skolan eller hemma. Verksamheten har varit lättillgänglig för individerna.

3.2 Komponentanalys

De komponenter som bedöms vara avgörande för att uppnå de positiva utfall som satsningen genererat är:

- Lågtröskelverksamhet och öppen ingång utan krav på fastställd neuropsykiatrisk diagnos eller remiss.
- Team med kunniga och kompetenta medarbetare. Flexibilitet, tillgänglighet och helhetsperspektiv på individens hela dag och livssituation i övrigt.
- Ett gemensamt arbetssätt med att kartlägga visuellt med olika material i samtalen med ungdomar och anhöriga som viktig ingrediens för att skapa delaktighet och samspel med individen.

4 Förslag till beslut

4.1 Förslag till implementering

Sammantaget, utifrån utvärderingens resultat, lämnas nedanstående förslag till implementering:

- Teamet fortsätter som lågtröskelverksamhet och sammanhållande funktion för individer gentemot andra verksamheter och aktörer.
- Teamet utökas med en resurs.
- Utvidgning av satsningen till en yngre målgrupp.

Följande förutsättningar krävs vid en implementering för att säkerställa effekter:

- Tidig förankring med berörda kommunala verksamheter och övriga samverkansaktörer för att säkerställa arbetssätt och samverkansformer.
- Centralt belägna lokaler lättillgängliga för besök.

Programnämnd social välfärd och Programnämnd barn och utbildning har till ansvar att initiera och säkerställa genomförandet av implementeringen och tillskapandet av en permanent verksamhet i enlighet med förslaget ovan.

4.2 Plan för återföring

Om effekterna av en satsning blir mindre än antagandena i ansökan sker en återföring i den grad som faktiska effekter uppkommer under satsningens genomförande, alternativt vad som kan konstateras eller prognostiseras vid en uppföljande utvärdering 1-3 år efter avslutad satsning. Dock återförs alltid minst 30 procent av satsningens kostnad, fördelat på respektive nämnd utifrån

ursprunglig återföringsplan, oavsett satsningens resultat. De redovisade ekonomiska effekterna enligt avsnitt 2.7 ligger till grund för nedanstående justerade återföringsplan.

Satsningen har viss tid kvar med finansiering inom sociala investeringar, men kommer förmodligen inte att upparbeta budgeten till fullo. De totala beloppen för återföring kommer då att justeras ned i motsvarande grad.

Programnämnd Barn och Utbildning

Antagandena i ansökan om ekonomisk effekt för grundskolan motsvarar att sju elever skulle slippa gå om en årskurs tack vare teamets arbete. Det är dock svårt att härröra detta till satsningen eftersom man inte bedrivit något specifikt arbete i skolan med elever i årskurs 9, även om 15-åringar ingår i satsningens generella målgrupp. Det är rimligt att två elever kan ha sluppit gå om årskurs 9 tack vare teamet, vilket innebär att återföringsplanen revideras ner till 150 tkr för grundskolan, fördelat på tre år, vilket motsvarar miniminivån 30 procent.

Motsvarande beräkningar är mer positiva vad gäller att antalet överåriga i *gymnasieskolan* minskar eller att färre elever behöver gå ett år på *introduktionsprogram* för att bli behöriga. Antagandena i ansökan motsvarar att 12 elever skulle slippa detta tack vare teamets arbete, vilket dock inte kan säkerställas eftersom det specifika arbetet i gymnasieskolan har varit svårt att överhuvudtaget följa upp på individnivå. Det faktum att många av de elever som teamet har arbetat med har varit i gymnasieåldern gör att slutsatsen i denna rapport ändå blir att fem elever fick så pass mycket stöd att de inte behövde detta extra år i skolan. Det ger i så fall en ekonomisk effekt på 425 tkr, fördelat på tre år, vilket motsvarar 43 procent av den planerade återföringen.

Båda återföringsbeloppen, som summerar till 575 tkr, för Programnämnd Barn och Utbildning avser åren 2018-2020.

Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Enligt ansökan antogs att 10 individer under vardera ett år skulle slippa försörjningsstöd tack vare teamets arbete. Där utgick man från en alltför hög schablon för försörjningsstöd (100 tkr/år) vilken bör justeras ned till 70 tkr. Den ekonomiska effekten på försörjningsstöd är dock svår att bedöma utifrån denna utvärdering, även om de långsiktiga effekterna säkerligen ändå är goda tack vare minskat behov av försörjningsstöd och ökade skatteintäkter till kommunen. Enligt utvärderingen har mellan 45-75 procent av individerna i NP-satsningen fått en förbättrad vardag. Av de cirka 13 individer som enligt den initiala kartläggningen haft försörjningsstöd, skulle det motsvara 6-10 individer. Lågt beräknat kan därför 6 individer antas inte behöva försörjningsstöd under vardera ett år, á 70 tkr, det vill säga motsvarande ca 420 tkr.

Den i ansökan planerade återföringen på totalt 1 000 tkr justeras ned till 420 tkr, fördelat över åren 2018-2020.

Nämnden för funktionshindrade

I ansökan antogs att teamets arbete ska minska de långsiktiga kostnaderna för Förvaltningen för funktionshindrade. Då beräknades att 0,35 procent av den totala årsbudgeten på 143 mnkr för

åldern 13-24 år skulle kunna reduceras under tre år, det vill säga 500 tkr per år. Initialt får man dock räkna med att kostnaderna ökar på grund av att individernas behov synliggjorts. Den planerade återföringen ligger därför först under åren 2020-2022. Utifrån de kartläggningar och uppföljningar som gjorts har förvaltningen fått fler kontakter under teamets arbete, uppskattningsvis cirka 30 individer. Dessa bidrar till ökade kostnader på kort sikt, men troligen desto lägre i ett längre perspektiv. Dessutom har 45-75 procent av de uppskattningsvis cirka 40 individer som tidigare haft kontakt med förvaltningen, fått en förbättrad vardag. Det handlar då om ungefär 20-30 individer där teamet troligen bidragit till en minskad belastning på förvaltningens ordinarie verksamhet. Kostnaderna på längre sikt borde därför kunna minska med åtminstone vad som antogs i ansökan.

Därmed antas att återföringsplanen kvarstår med 500 tkr per år under 2020-2022.

Socialnämnderna

I ansökan antogs att Socialförvaltningens kostnader för åldersgruppen 15-19 år skulle kunna minska med 0,1 procent (motsvarande 160 tkr) och för åldersgruppen 20-24 år med 2,8 procent (motsvarande 675 tkr) per år, under en treårsperiod. Satsningen har nått många individer, varav en stor andel tidigare haft kontakt med socialtjänsten. En stor del av dem har fått en förbättrad vardag och dessutom blivit vägleda till andra aktörer som kan hjälpa dem. Socialförvaltningens kostnader för målgruppen borde därför, både på kort och längre sikt, kunna minska. Om dessa summor uppgår till vad som antogs i ansökan är svårt att avgöra eftersom det inte är känt vilka insatser målgruppen haft och kommer att ha. Men precis som skrevs i ansökan är det troligast att kostnadsminskningen sker i den äldre åldersgruppen, inte minst missbruksvård, vilket ofta har sin upprinnelse i neuropsykiatrisk problematik.

Därför revideras återföringen ned till att endast omfatta kostnader för den äldre åldersgruppen i ansökan, det vill säga 675 tkr per år under 2020-2022.

Reviderad återföringsplan

Nedan presenteras en sammanställning över återföringsplanens belopp per nämnd och år. Med budget avses ursprunglig plan enligt ansökan (per 2015) och med utfall avses justerad återföringsplan utifrån resultaten i slutrapporten (per 2018). Totalt återförs 70 procent av den ursprungliga återföringsplanen. Orsaken till detta är främst att det är svårt att påvisa effekter av det direkta stöd som getts i grund- och gymnasieskolorna, samt för övergång till arbetsmarknaden.

Återföringsplan		2018	2019	2020	2021	2022	Summa	
PN BoU (Grundskola)	BUDGET	-170	-165	-165			-500	
	REVIDERAT	-51	-50	-50			-150	30%
PN BoU (Gymn)	BUDGET	-335	-335	-330			-1 000	
	REVIDERAT	-85	-170	-170			-425	43%
VUXAM	BUDGET	-335	-335	-330			-1 000	
	REVIDERAT	-140	-140	-140			-420	42%
FUNK	BUDGET			-500	-500	-500	-1 500	
	REVIDERAT			-500	-500	-500	-1 500	100%
SOC	BUDGET			-835	-835	-830	-2 500	
	REVIDERAT			-675	-675	-675	-2 025	81%
TOTALT	BUDGET	-840	-835	-2 160	-1 335	-1 330	-6 500	
	REVIDERAT	-276	-360	-1 535	-1 175	-1 175	-4 520	70%

5 Fortsatt arbete

5.1 Fortsatt utvärdering

Vissa mått som ska följas i denna satsning är än så länge svåra att dra slutsatser av, bland annat eftersom tillräcklig data ännu inte funnits tillgänglig. Nedanstående indikatorer kommer därför att följas och analyseras vid en uppföljande utvärdering våren 2020.

- Andel elever som är överåriga i årskurs 9
- Andel elever som är överåriga i gymnasieskolan
- Andel elever som påbörjar sysselsättning senast 6 månader efter avslutad utbildning

5.2 Utvecklingsområden

I samband med intervjuerna på gymnasieskolorna framfördes behovet av att utveckla en rutin för nyanställda på alla gymnasieskolor att delta vid vissa återkommande föreläsningar och utbildningar inom NPF, liksom att utveckla det främjande och förbyggande arbetet i elevhälsoteamen på skolorna.

Teamet påtalar behovet av att NPF-säkra skolan och deras medskick är att välja ut en skola och en kommunal verksamhet som pilot.

Projektägaren vill i samverkan med Region Örebro län utveckla verksamheten MiniMaria för ungdomar. Detta skulle kunna vara en koppling till teamet.

Bilagor

Bilaga 1 – Utvärderingsschema

2016-11-28

Utvärderingsschema					
<p>Målgrupp: Individer 15-24 år som upplever att vardagen inte fungerar på grund av neuropsykiatriska svårigheter och funktionsnedsättningar.</p> <p>20 % av de inom målgruppen som teamet möter och som idag har någon typ av insats från Socialförvaltningen, Förvaltningen för funktionshindrade eller Vuxenutbildning- och arbetsmarknadsförvaltningen ska klara av att hantera sin situation vid avslutad kontakt.</p> <p>50 % av de med AST (utan utvecklingsstörning) som påbörjar en gymnasieutbildning ska fullfölja den inom fyra år.</p>					
Mål	Aktivitet	Aktivitetsmått	Effektmått	Indikatorer	Ekonomiska effekter
Målgruppens förutsättningar att leva med och hantera sin problematik ska förbättras, tack vare tidig och effektivt stöd. Därmed kan individernas självständighet och livskvalitet öka.	<p>Erbjuds individuella möten för behovsinventering, vägledning och lotsning.</p> <p>Erbjuds SIP - initiera och förbereda möte.</p> <p>Erbjuds individuellt anpassat stöd - motiverande samtal, strategier i vardagen, kognitivt stöd och andra hjälpmedel, förbyggande insatser.</p> <p>Erbjuds och vägleda till lämpliga kurser och studiecirklar.</p>	<p>Antal genomförda individuella möten (unika besökare och totalt antal besök).</p> <p>Antal genomförda individuella möten med närstående (unika besökare och totalt antal besök).</p> <p>Antal avslutade ärenden.</p> <p>Antal upprättade vårdkontakter efter vägledning från team.</p> <p>Antal upprättade kontakter med kommunala verksamheter.</p> <p>Antal initierade SIP:ar.</p> <p>Antal genomförda stödsatser från teamet till enskild individ inom målgruppen (specificera antal och form av).</p> <p>Antal genomförda utbildnings-tillfällen (särskilt arrangerade och initierade av teamet och specificera vad).</p> <p>Antal deltagare på utbildningarna.</p>	<p>Antal och andel upprättade vårdkontakter efter vägledning från team som resulterade i att diagnos fastställdes.</p> <p>Antal och andel kontakter som leder till kommunal insats.</p> <p>Andel av målgruppen som har aktivitetsersättning från Försäkringskassan (före-/eftermätning 6 månader efter avslutad kontakt)</p> <p>Antal genomförda SIP-kartläggningar.</p> <p>Upplevd livssituation efter SIP-kartläggning (före-/eftermätning med enkät).</p> <p>Antal och andel av målgruppen i sysselsättning (Arbete, Studier, Daglig verksamhet eller Praktik/arbetsm.ärgård) 6 månader efter kontakt med teamet.</p> <p>Målgruppen upplever större psykisk hälsa och hanterbarhet av sin funktionsnedsättning (före-/eftermätning med SDQ).</p>	<p>Andel elever som är överåriga i årskurs 9.</p> <p>Andel elever som är överåriga i gymnasieskolan.</p> <p>Andel elever som påbörjar sysselsättning senast 6 månader efter avslutad utbildning.</p>	<p>Färre elever går om årskurs i grundskolan.</p> <p>Färre elever går om årskurs i gymnasieskolan.</p> <p>Minskat behov av extra stödsatser i grundskolan.</p> <p>Minskat behov av extra stödsatser i gymnasieskolan.</p> <p>Färre utbetalningar av försörjningsstöd.</p> <p>Mindre resursbehov från Förvaltningen för funktionshindrade.</p> <p>Mindre resursbehov från Socialförvaltningen för åldern 15-19 år.</p> <p>Mindre resursbehov från Socialförvaltningen för åldern 20-24 år.</p>
Vägen mellan grundskola, gymnasieskola och arbetsliv ska underlättas för målgruppen.	Erbjuds elever riktat stöd mot arbete under gymnasiet sista år.	Antal genomförda insatser som syftar till att stödja enskilda elevers övergång till arbetsmarknaden (specificera insatser).	Antal och andel elever som påbörjar sysselsättning senast 6 månader efter avslutad utbildning på Virginska gymnasiet och Tullängsgymnasiet och som fick stöd i övergång till arbetsmarknad under det sista gymnasieåret.		
NP-samverkan	Fler elever som tillhör målgruppen ska uppnå målen i grundskolan (åk 9) och gymnasiet.	<p>Utforma arbetssätt som stödjer elever och pedagoger i det praktiska arbetet (Tullängsgymnasiet och Virginska gymnasiet).</p> <p>Genomföra riktade insatser till enskilda elever på de två gymnasieskolorna (specificera insatser).</p> <p>Utforma arbetssätt som stödjer elever och pedagoger i det praktiska arbetet (åk 9).</p>	<p>Antal gymnasieskolor som upprättat och utformat arbetssätt för att stödja elever inom målgruppen, samt pedagogernas arbete.</p> <p>Antal genomförda insatser riktade till enskilda elever på de två gymnasieskolorna (specificera insatser).</p> <p>Antal grundskolor som upprättat och utformat arbetssätt för att stödja elever inom målgruppen, samt pedagogernas arbete.</p>	<p>Antal och andel elever på Tullängsgymnasiet och Virginska gymnasiet som fullföljer utbildningen inom 3 år (går ut med slutbetyg). (Kontrollgrupp: Övriga gymnasieskolor)</p> <p>Antal och andel elever som upplever förbättrad framtidstro (före-/eftermätning med enkät. Liv och hälsa ung).</p> <p>Antal och andel elever med AST som fullföljer åk 9 med slutbetyg, vid 16 år resp. 17-18 år.</p> <p>Antal och andel elever AST som påbörjar nationellt gymnasieprogram, vid 16 år resp. 17-18 års ålder.</p> <p>Antal och andel elever med AST som påbörjar anpassat gymnasieprogram, vid 16 år resp. 17-18 års ålder.</p> <p>Antal och andel elever med AST som fullföljer gymnasieutbildning inom 4 år.</p> <p>Antal och andel elever med AST som går om minst en årskurs på gymnasiet.</p>	
	Målgruppens möjligheter att ta del av fritids- och kulturaktiviteter ska öka.	<p>Identifiera och kartlägga föreningar som har anpassade aktiviteter för målgruppen.</p> <p>Vägleda och lotsa till lämpliga aktiviteter.</p> <p>Upplysna föreningslivet om behovet av anpassade aktiviteter, samt erbjuda kompetensutveckling och stöd.</p>	<p>Antal genomförda informationsträffar med föreningslivet.</p> <p>Antal genomförda kompetensutvecklingsinsatser till föreningslivet.</p>	<p>Antal och andel individer som efter vägledning från teamet provar någon aktivitet.</p> <p>Antal och andel inom målgruppen som upplever förbättrade möjligheter att delta i kultur- och fritidsaktiviteter (före-/eftermätning med enkät).</p> <p>Antal föreningar med anpassade aktiviteter för målgruppen (före-/eftermätning vid kartläggning resp. efter genomförd satsning).</p>	
Det stöd som målgruppen har rätt till ska tydliggöras genom en samlad bild av verksamheterna.	<p>Identifiera och kartlägga verksamheter som möter målgruppen.</p> <p>Utforma en hemsida med tydlig information om vart och till vem man kan vända sig i behov av stöd i olika frågor.</p>	<p>Kartläggning genomförd innehållande alla relevanta verksamheter.</p> <p>Hemsida utformad och kopplad till 1177.se.</p>	<p>Antal besök på hemsidan (unika besökare och totalt antal besök).</p> <p>Antal och andel individer som upplever att de vet var de kan hitta den information de behöver (före-/eftermätning med enkät till målgruppen, på hemsidan och till brukarorganisationerna).</p>		
Berörda verksamheter ska få en ökad kunskap och kompetens om målgruppen, vilket ska leda till att attityder, bemötande och förhållningssätt förbättras.	<p>Kompetensutveckling för personalgrupper som möter målgruppen, ex. pedagoger, handledare, arbetskonsulenter.</p> <p>Individuellt stöd till personal som kontaktar teamet.</p>	<p>Antal genomförda utbildnings-tillfällen till personal.</p> <p>Antal deltagare på utbildningarna till personal.</p> <p>Antal genomförda enskilda stödsatser till personal.</p>	<p>Antal och andel personal som känner sig säkrare i sitt bemötande efter kontakt med teamet (före-/eftermätning med enkät med utbildningsinsatser).</p>		